Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-hээ гарана. | № 153 (18476). | 1990 оной июлиин 4, среда | Сэн 3 мүн.

ПАРТИИН XXVIII СЪЕЗДЫН ХЭБЛЭЛЭЙ ТҮБТЭ

КПСС-эй XXVIII съездын хэблэлэй түбтэ Кремльhээ сэхэ дамжуулагдаhан теле-дамжуулгануудые совет ба гадаадын журналистнууд үдэртөө харана, шагнана байгаашье hаа, июлиин 2-ой үдэшэ хэблэлэй түбтэ Политбюрогой гэшүүн, партиин ЦК-гай секретарь В. А. Медведевтэй болоhон уулзалгада залаар дүүрэн сугларба.

Съездын хүдэлжэ эхилхые совет ба уласхоорондын олониитэ ехээр хүлеэжэ байгаа гэжэ тэрэ хэлэбэ. Манай орон соошье, хилын саанашье тус съездhээ ехэ юумэ хүлеэнэ гээшэ. Хүдэлмэриин түрүүшын үдэр тухай хэлэжэ зууража, hайн, бүтэмжэтэй оршон байдалда үнгэрөө, бэлэдхэлэй ехэ хүдэлмэри хэгдэhэн байжа, туhа болоо гэжэ ЦК-гай секретарь тэмдэглэбэ. Тобшолон хэлэхэдэ, эмхидхэлэй асуудалнууд бараг түргөөр шиидхэгдээ гэжэ тэрэ хэлэбэ. Энэнь делегацинуудай түлөөлэгшэдэй зүблөөн дээрэ эдэ асуудалнууд уридшалан нарин [illegible] үрэ дүн болоно.

КПСС-эй ЦК-гай үмэнhөө М. С. Горбачевой хэhэн элидхэл хубилган шэнэдхэлэй замай шугамые абьяастайгаар хамгаалhан документ болоно гэжэ ЦК-гай секретарь хэлээ. Тус элидхэл хүшэр хүндэ байдалhаа гараха зам нээнэ, энэнь хубилган шэнэдхэлгын хэрэгүүдые эдэбхижүүлгэ, тэдэниие саашадань залан шууд хүгжөөлгэ мүн болоно гэжэ В. А. Медведев онсолон зааба. Съездын хүдэлмэри hайнаар эхилээ, тэрэниие үргэлжэлүүлхэ бата үндэhэн табигдаа гэжэ ЦК-гай секретарь саашань тэмдэглээ. В. А. Медведев журналистнуудай олон тоото асуудалнуудта харюусаhан байна.

(ТАСС).

Советскэ Союзай Коммунис партиин XXVIII съезд тухай
ИНФОРМАЦИОННО МЭДЭЭСЭЛ

1990 оной июлиин 2-то үглөөнэй 10 сагта Москвада Кремлиин Ехэ ордон соо Советскэ Союзай Коммунис партиин XXVIII съезд эхилээ.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачев съездые нээгээ.

[illegible] hанал бодолоо хубаалдаhанай hүүлээр делегадууд съездын хүтэлбэрилхы зургаануудые—президиум, секретариат, редакционно, мандатна комиссинуудые hунгаhан байгаа.

Делегацинуудай түлөөлэгшэдэй зүблөөнэй зохёон хараалhан зүблэхэ зүйлэй асуудалнуудые съезд зүбшэн хэлсээд, нэмэлтэнүүдые хараада абан, иимэ түхэл маягтайгаар баталаа:

КПСС-эй XXVIII съездэ КПСС-эй Центральна Комитедэй политическэ тоосоон ба партиин зорилгонууд.

Политбюрогой гэшүүдэй ба гэшүүндэ кандидадуудай, КПСС-эй ЦК-гай секретарьнарай тоосоонууд.

КПСС-эй Түбэй шалгалтын комиссиин тоосоон.

КПСС-эй бюджет ба зөөри тухай.

«Энэрхы ёhото, демократическа социализм тээшэ» гэhэн КПСС-эй XXVIII съездын Программна мэдүүлгэ.

КПСС-эй Устав.

КПСС-эй Түбэй шалгалтын комисси тухай дүрим.

Партиин түбэй зургаануудые hунгалга.

КПСС-эй XXVIII съездын резолюцинууд, мэдүүлгэнүүд ба хандалганууд.

Удаань съездын хүдэлмэриин гурим баталагдаhан байгаа.

Забhарлалгын hүүлээр КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. И. Рыжков түрүүлэгшээр hуугаа.

Зүблэхэ зүйлэй түрүүшын асуудалаар элидхэл КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачев хэhэн байна.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат А. И. Лукьяновой түрүүлэлгэ доро үнгэрhэн үдэшын заседани дээрэ съезд КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүдэй тоосоонуудые шагнажа эхилээ. СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. И. Рыжков, КПСС-эй ЦК-гай секретарьнар В. А. Медведев болон А. Н. Яковлев тоосоо хэбэ. Съездэ хабаадагшад урда үгэ хэлээ.

Заседаниин hүүлээр съездэ хабаадагшад В. И. Ленинэй Мавзолейдэ венок табяа.

Июлиин 3-да съезд хүдэлмэриэ үргэлжэлүүлээ.

АЖАЛАА УРАГШАТАЙГААР ЯБУУЛХА САГ ЕРЭЭ

юлиин 2-то Кремль соо С-эй XXVIII съезд хүдэлмэрээ эхилээ.

унгуулиин партийна окру- болон партийна конференцинууд дээрэ 4683 хүн здын делегадуудаар hунгаhан байгаа, 4657 делегат ддэ ерээ гэжэ КПСС-эй ай Генеральна секретарь . Горбачев мэдээсэбэ. Хүн- й шалтагаанаар 26 хүн эгүй. Хүдэлжэ эхилхын ту- бүхы үндэhэ баримтанууд гэжэ тэрэ хэлэбэ.

оветскэ Союзай Коммунис тиин Центральна Комите- даалгабаряар Генеральна ретарь съездые нээгдэhэн рэ тоолобо.

ухы союзна республика- дhаа партийна организацидай эльгээhэн 350 хүдэлмэришэд ба таряашад, делегадууд бэшэ КПСС-эй ЦК-гай ууд ба гэшүүндэ кандидаууд, Түбэй шалгалтын комиссиин гэшүүд, комсомолой элмэрилэгшэд (союзна республикануудай комсомолой тральна Комитедүүдэй секретарьнар тухай хэлэгдэнэ), ту- зургаануудай, гүрэнэй ба тын эмхинүүдэй зарим хүтэлбэрилэгшэд съездэ уригкай.

ездын хүтэлбэрилхы зургаануудые: президиум, секретариат, редакционно ба датна комиссинуудые делегадууд hунгажа эхилээ. здын урда тээ партийна организацинуудhаа оруулагдаhан мжануудые хараада абан, егацинуудай түлөөлэгшэ- советэй бүридхэлэй та- дурадхалнууд зүбшэн эгдэhэн байгаа. Съездын егадуудай хаража үзэхын да тэдэ дурадхагдаа.

лектронно түхеэрэлгын хү- мэрие хинаха ко- си тоолон - тодорхойлгын никэтэй танил делегадуудай дундаhаа нэн түрүүн бай- да [illegible]лагдаа.

ездын хүтэлбэрилхы ба элмэриин зургаануудай түсбүридэл тухай хөөрэлдөөн боложо эхилхэдэ, микро- нуудай дэргэдэ ээлжээндэ ууд байжа эхилээ. Президиумэй, секретариадай, ко- синуудай бүридэлдэ шэнэ идатуранууд оруулагдагү, али урда тээнь нэрлэг- эн зарим хүнүүдые hэлгэ- тухай дурадхалнууд оруу- hан байгаа. Жэшээнь, публикын Компартидахи ы шэглэлнүүд съездын пре- умдэ түлөөлэгдэхэ зэргэ- гэжэ Эстониhоо ерэhэн им делегадууд тоолоно. элмэриин гуримай асуудалдыешье хаража үзэхэдөө, б платформо баримталкоммунистнуудые амяар- а бэшэ, харин нэгэдүүлхэ идхэбэринүүдые абаха хэ- эй гэжэ богони үгэ бу- лдаанай hүүлээр хэлсэгдэ- байгаа.

ездын секретариадта ду- хагдаhан кандидатуранууд дунда хүдэлмэришэд он гэжэ Башкирай делегат **Ю. А. Булатников** мэдүүл- Өөhэдынгөө хүндэлдэг де- адуудай дундаhаа шэнэ идатуранууды зарим хү- д дурадхаhан байгаа. Ехэ шалтагаангүйгөөр хүдэлмэриин гуримай асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгые унжагайруулхагүйе, сагаа сэгнэхые Хальмагай делегат **Д. Н. Кугультинов** нүхэдөө уряалба. Съездын хүтэлбэрилгын зургаануудые бүридүүлгые түргэдхэхыень гуйжа, түрүүлэгшээр hуугшада тэрэ хандаба. Тэрээнэй хэлээшые сүм дэмжэнэб, гэбэшье бүхы hанамжануудые хараада абаха уялгатайб, асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэ үедэ ороhон заhабаринуудые тоонгүй байха эрхэгүйб гэжэ М. С. Горбачев хэлэбэ. Үгэ буляалдаанай үедэ зүбшэн хэлсэгдээгүй асуудалнуудаар хараа бодолоо хэлэхын тула делегадуудай микрофонуудые хэрэглэжэ эхилээ hаань, «холо ошохогүйбди» гэжэ тэрэ ажаглаба.

Эсэсэй эсэстэ съездын хүдэлмэриин зургаанууд бүридхэгдэhэн байгаа.

Зүблэхэ зүйлнүүд тухай асуудал табигдаба. КПСС-эй ЦК-гай Пленум дээрэ хаража үзэгдэhэн зүблэхэ зүйлэй асуудалнуудта делегацинуудай түлөөлэгшэдэй совет зарим хубилалтанууд ба нэмэлтэнүүдые оруулhан байгаа гэжэ түрүүлэгшээр hуугша мэдээсэбэ. Микрофонуудаар шэнэ дурадхалнууд баhал ороо. Жэшээнь, арадай үмэнэ КПСС-эй политическэ ба зөөриин талаар харюусалга тухай асуудал хаража үзэхые Ленинградай делегат **Ю. Ю. Болдырев** дурадхаба.

Воронежой делегат **В. А. Волгин** унжагайрhан байдалда hэсэс табиба. Өөрынгөө областиин коммунистнуудай захяаhаа эшэ татан, съездые бүтэмжэтэй hайнаар, эмхитэйгээр үнгэргэхые, КПСС-эй ЦК-гай Пленумэй дурадхаhан ёhоор, республикануудай, хизаарнуудай ба областной партийна организацинуудай түлөөлэгшэдэй оруулhан заhабаринуудтайгаар зүблэхэ зүйлые баталхые тэрэ дурадхаа.

Элдэб лаблалтануудые, тайлбаринуудые хэhэнэй, зарим зүйлнүүдые буруушааhанай эсэстэ КПСС-эй XXVIII съездын зүблэхэ зүйлдэ иимэ асуудалнууд оруулагдаhан байгаа: КПСС-эй съездэ Центральна Комитедэй политическэ тоосоон ба партиин зорилгонууд; Политбюрогой гэшүүдэй ба гэшүүндэ кандидадуудай, КПСС-эй ЦК-гай секретарьнарай тоосоонууд; КПСС-эй Түбэй шалгалтын комиссиин тоосоон; КПСС-эй бюджет ба зөөри тухай; «Энэрхы ёhото, демократическа социализм тээшэ» гэhэн съездын программна мэдүүлгэ; КПСС-эй Устав; КПСС-эй Түбэй шалгалтын комисси тухай дүрим; партиин түбэй зургаануудые hунгалга; съездын резолюцинууд, мэдүүлгэнүүд ба хандалганууд.

Съездын хүдэлмэриин гуримай талаар делегацинуудай түлөөлэгшэдэй советэй дурадхалнууд үндэhэн болгогдон баталагдан абтаа.

Регламентын талаар үгэ буляалдаанай үедэ КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүдэй ба гэшүүндэ кандидадуудай, партиин ЦК-гай секретарьнарай тоосоое үнгэргэхэ гурим ба саг тухай дурадхал ороhон, КПСС-тэхи элдэб платформонуудай түлөөлэгшэдтэ съезд дээрэ үгэ хэлэхэ арга олгохо тухай hанамжа хэлэгдэhэн байгаа. Съездэ уригдаhан 350 хүдэлмэришэд болон таряашадта зүблэхэ дуутай байха эрхэ олгохо гэжэ дурадхагдаа.

Хэлэгдэhэн бүхы ажаглалтануудые редакционно комисси хаража үзэхэ юм.

Съезд хэды үдэр ажаллахэ болоноб гэhэн шухала асуудал хаража үзэгдөө. Энэ асуудал тушаа съездын урда тээ hанамжанууд үзэгдэhэн байгаа. Хүдэлмэриин 10 үдэр соо хүдэлмэрэе дүүргэхэ ехэ шанга гурим делегадуудай үзэмжэдэ табигдана гэжэ М. С. Горбачев хэлэбэ. Съезд энэ гурим баталжа, журамай талаар шанга уялга даажа абаба.

Нэгэ үдэрынь секцинүүдтэхи хүдэлмэридэ зорюулагдаха юм. Делегадуудай дурадхалнуудые хараада абан, съезд иимэ секцинүүдые баталба: партиие шэнэдхэлгэ; үзэл сурталай хүдэлмэри; парти, Соведүүд, ниитын политическэ эмхинүүд ба хүдэлөөнүүд; КПСС-эй социально-экономическа политика; КПСС-эй национальна политика; КПСС-эй уласхоорондын ажал ябуулга; аграрна секци.

Съездэ КПСС-эй ЦК-гай политическэ тоосооe, мүн тэрэшэлэн КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүд ба гэшүүндэ кандидадуудай, КПСС-эй ЦК-гай секретарьнарай тоосоонуудые, Түбэй шалгалтын комиссиин, мүн КПСС-эй бюджет ба зөөри тухай элидхэлнүүдые шагнаад, hүүлдэнь тэдэниие зүбшэн хэлсэжэ эхилхэ шиидхэбэри делегадууд баталан абаба.

Олониитэдэ мэдээсэл тараадаг хэрэгсэлнүүдтэ съездын хүдэлмэриие харуулха тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдээ. «Правдада» материалнууд хуу толилогдохо, түбэй ба нютагай бусад партийна газетэнүүдтэ найруулагдан үгтэхэ байна. Съездын нээгдэлгэ ба хаагдалга, элидхэлнүүд болон тоосоонууд Түбэй телевиденеэр барандаа харуулагдаха. Тэрээнhээ гадна съездын заседанинуудhаа үдэр бүри телерепортажнуудые эмхидхэхээр хараалагдана.

Забhарлалгын hүүлээр түрүүлэгшээр hуугша **Н. И. Рыжков** «КПСС-эй XXVIII съездэ КПСС-эй Центральна Комитедэй политическэ тоосоон ба партиин зорилгонууд» гэhэн элидхэл хэхыень КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь **М. С. Горбачевто** үгэ үгтэhэн байгаа.

(Элидхэлынь удаадахи номерто).

Политическэ элидхэлэй түгэсэhэнэй hүүлээр редакционно комиссиин түрүүлэгшэ **В. А. Ивашко** үгэ хэлэжэ, съездын хүдэлмэриин гуримаар ороhон ажаглалтануудые болон дурадхалнуудые хаража үзэхые дурадхаба. Эдээнэй зарим хубииень комисси хэрэглээ, нүгөөдэ хубииень анхаралдаа абаа гэжэ тэрэ мэдээсэбэ. Түрүүлэгшээр hуугшын дурадхалаар хүдэлмэриин гурим хуби хубяараа баталагдан абтаба.

Онсолходо, хүдэлмэриин гуримай табадахи хубяар, ЦК-гай Политбюрогой болон Секретариадай бүридэлдэ ородог хүтэлбэрилэгшэдэй тоосоонууд тухай хубяар үгэ буляалдаан болобо. КПСС-эй ЦК-гай комиссинуудые толгойлдог, политическэ ажал ябуулгын тон шухала шэглэлнүүдэй түлөө харюусадаг партиин арба нэгэн хүтэлбэрилэгшэдэй — Л. Н. Зайковой, Е. К. Лигачевой, В. А. Медведевэй, А. Н. Яковлевай, Г. П. Разумовскиин, В. И. Воротниковой, В. А. Крючковой, Ю. Д. Маслюковой, Н. И. Рыжковой, Э. А. Шеварднадзиин, Д. Т. Язовай тоосоонуудые съездын пленарна заседанинууд дээрэ шагнаха гэhэн дурадхал оруулагдаа. Партиин бусад хүтэлбэрилэгшэдэй тоосоонуудые секцинүүдэй заседанинууд дээрэ шагнаха гэhэн шиидхэбэри абтаа.

Оруулагдаhан тодорхой дурадхалнуудые болон ажаглалтануудые зүбшэн хэлсэhэнэй hүүлээр съездын хүдэлмэриин гурим олоной дуугаар баталагдан абтаба.

Нэн түрүүн **Н. И. Рыжков** тоособо. Партиин социально-экономическа политикын бодото байдалда хэр зэргээр бэелүүлэгдэhэн тухай тоосоо намhаа нэн түрүүн хүлеэнэ гэжэ тэрэ хэлээ. Хоёр гол зорилго бэелүүлхэ шухала байhанда үндэhэлhэн энэ талаар стратеги табан жэлэй саана тодорхойлогдоhон байгаа. Нэгэдэхеэр, бии байгаа нөөсэ арга боломжонуудаа илангаяа дүүрэнээр хэрэглэжэ, экономикын хүгжэлтые хурдадхаха гэлсэhэн байгаабди. Эдэ бүгэдын хажуугаар ажахы эрхилэлгын экономическа тон шэнэ онол аргануудые зохёохо гэhэн хоёрдохи зорилго табигдаа бэлэй. Ниитын үйлэдбэриин үни сагта бүридэhэн байгууламжые үлөөжэ, хурдадхалгын стратеги тухай соносхоходоо, тэрэ байгууламжын арга боломжонуудай дуутаhаниие харгалзан абаагүйбди. Тиигэжэ энэ байгууламжа hаалта хэжэ эхилээ. Зүгөөр энэ мүнөөл тон элеэр харагдаа.

Тэрэнэй hанамжаар арадай ажахын хүгжэлтэдэ үнгэрhэн үе соо бии болоhон hайн хараа шэглэлнүүдые премьер нэрлэбэ. Экономикын социальна шэглэлэй гол шухала байhаниинь тодорхойлогдоо, национальна олзо оршын хэрэглэмжын жасын ниитэ ургалта горитойгоор дээшэлээ, «Б» бүлэгэй промышленностиин продукциин ургалта 1,4 дахин ехэ болоо. Үйлэдбэриин бэшэ hалбаринуудта зорюулан, капитальна hомололгонуудые шэнээр хубаарилха талаар горитой хубилалтанууд болоhон байна. Тиигэбэ ябашье, эдэ hайн хубилалтанууд мүнөөдэр хэнэйшье сэдьхэл ханаанагүй, юуб гэхэдэ, бодото байдалые эрид шуудаар hайжаруулха арга олгоногүй гэжэ тэрэ тэмдэглэhэн байна.

Залан шууд экономическа реформо бэелүүлхэ зуураа бүхы асуудалнуудые шиидхэхэ хэрэгтэй байгаа гэжэ правительствые толгойлогшо онсолон заагаа. Эдэ бүхы түсэбүүдые бэелүүлгын түрүүшын алхамуудhаа эхилжэ, түбэй түсэблэлгын зургаануудай дүүргэдэг үүргэ буруугаар сэгнэгдээ hэн. Энээнhээ гадна бэелүүлэгдэжэ байhан реформодо бата бэхи хуулита үндэhэ hуури дуталдажа, абтажа байhан хэмжээнүүдэй ашаг үрыень бага болгоо. Экономикые залан шуудаар шэнэлхэ шэглэлээр хэгдэhэн ээлжээтэ зүб алхам хадаа дэлгүүрэй экономикодо оролго болоно.

Гансашье обоо хүбөө алдуутайгаар болон дүүргэгдээгүй найдуулгануудтайгаар XXVIII съездэ ерээгүйбди гэжэ тоолоноб гээд Н. И. Рыжков үгынгөө түгэсхэлдэ хэлэбэ.

Дүүрэн эрхэтэйгээр партиин hайн хэрэгүүдэй тоодо оруулмаар олон юумэн табан жэл соо хэгдэhэн байна.

Мүнөөдэрэй тоосоонууд хадаа партийна ажабайдалда, улам гүнзэгыржэ байгаа демократизацида нэбтэрүүлэгдэжэ байhан шэнэ юумэн болоно гэжэ **В. А. Медведев** тэмдэглээ. 1985 оной апрель соо партиин шэлэн абаhан хараа шэглэлые ори ганса зүб хараа шэглэл гэжэ тоолоноб. Бодото байдалые hайханаар харуулхын, эндэ, минии даажа байhан хүдэлмэридэ ушарhан алдуунуудые бүрүүлтүүлхын тулада энээниие хэлэнэ бэшэб. Нэгэ гол юумые харангүй гарахын аргагүй: общество болон хүн сүлөө болоо, тэрэнэй оюун ухаан бодол болон эрхэтэнэй нэрэ хүндэ hэргээ.

Партиин үзэл сурталай-теоретическэ хүдэлмэриие улам шангадхалга, үзэл сурталые шэнэдхэлгэ, тэрэниие үнгэрhэн сагай хараа бодолнуудhаа эрид шуудаар сүлөөлэлгэ, социализмын мүнөө сагай бодомжо зохёолго тон шухала зорилгонууд болоно гээд ЦК-гай секретарь нэрлэбэ. Манай үзэл сурталай баялигые, социалис зам шэлэлгэеэ, коммунис ерээдүйгөө хамгаалха эгээл эрхим арга энэ болоно гэжэ тэрэ хэлээ. КПСС-эй интеллектуальна эдэбхи үүсхэлэй үүргэ эрид дээшэлбэ. Тиигэбэшье теоретическэ мэдэсын тон шэнэ хэмжээндэ бидэнэр үшөө гаража шадаагүй байнабди. Партиин шэнэ Программа зохёолготой зохилдуулан, социализмын шэнэ бодомжо бии болгохо талаар хүдэлмэри эдэбхижүүлэгдэхэ юм.

Үзэл сурталай хүдэлмэриин шэнэ түхэл янзада орохо зорилго үнгэрhэн жэлнүүдтэ айхабтар хурсаар табигдаhан байна. Энээнhээ урда захиран-зонхилолгын байгууламжын гол байhан хадаа оюун ухаан бодолой болон үзэл сурталай оршондо боложо байhан бүхы үйлэ хэрэгүүдые сэхэ хүтэлбэрилхэ арга парти олодог байгаа. Мүнөө КПСС-эй ЦК үзэл сурталай министерство бэшэ болобо. Коммунистнуудаар дамжуулан, ажалшадай дунда хүдэлмэри ябуулгын үзэл сурталай-теоретическэ арга замуудые зохёолгодо гол анхаралаа хандуулдаг болобо. Ондоо бодолтой зондо тэсэшэгүйгөөр хандалгаhаа бидэнэр арсаабди. Эдэ хубилалтануудай боложо байhые хүн бүхэн үшөөл ойлгоогүй байна. КПСС тухай хуушан hанамжануудhаа уламжалан, бидэнэрые шүүмжэлдэг зандаа. Зүгөөр бидэнэр ондоо сагта ажаhуунабди, хуушан сагта бусалта болохогүй гэжэ В. А. Медведев тэмдэглэбэ.

КПСС-эй хүтэлбэрилэгшэдэй үгэ хэлэжэ байхадань, съездын президиумдэ бэшэгүүд ороо. Политбюрогой гэшүүдтэ партиин урда тоосоо барилгын дүй дүршэл үгы юм байна гэжэ тэдэнэй нэгэн соо хэлэгдэнэ. Тоосоо хэхэ үедөө даажа байhан шэглэлээрнь хэгдэhэн хүдэлмэридэ оруулhан өөрынгөө хубитада ехэ анхарал хандуулха, ямар нэгэ шиидхэбэринүүдэй абтахадань, өөрынгөө эзэлhэн hуури тухай хэлэхэ, ямар ехэ дурадхалнуудые Политбюродо өөрөө оруулhан тухайгаа сэхэ зааха гээд үгэ хэлэгшэдтэ дурадхагдаhан байна.

Табан жэлэй ажабайдалые болон хүдэлмэриие хорин минута соо багтаахын аргагүй гэжэ хэлээд өөрынгөө тоосоое **А. Н. Яковлев** эхилбэ. Өөрынгөө хараа бодолые гансата тодоруулхадамни туhатай юумэн юун байнаб гэхэдэ, М. С. Горбачевой элидхэлэй заабаринууд болон тобшололнуудые, ЦК-гай болон тэрэнэй Политбюрогой гэшүүдэй юрэнхы тоосоое бүримүhэн дэмжэнэб. Эндэ боложо байhан юумэнhээ уламжалхада, үнэн зүбэй саг ерээ, коммунистнуудай съезднүүд дээрэ hайн hайхан ябадал, хүниие хайрлалга тухай, нэрэ хүндэ болон hэшхэл тухай хэлэхэ, олон арбаад жэл соо сугларhан hэжэглэлэй болон үзэн ядалгын муу муухайhаа сүлөөрхэ тухай хэлэхэ саг ерээ гэжэ батаар этигэнэб гээд үгэ хэлэгшэ тэмдэглээ. Оройдоо гаража шадахаяа болиhон граждан дайгаа дүүргэхээр болоо. Бүхы талаар шэнэдхэлгэ түйлаагүй hаамнай, орондомнайшье, партидамнайшье ерээдүй байхагүй, дэлхэй дээрэ бодото hуурияа эзэлжэ шадахагүйбди.

Үнэн зүбэй болон аха дүүтэй хэрэгэй түлөө арад зониие хэзээб даа революцида бодхооhон партида юун болоо гээшэб гээд А. Н. Яковлев үгөө үргэлжэлүүлээ. Эндэ ехэ аюул ушараа. Юуб гэхэдэ, революционно үзэл сурталай парти засагай парти болошоо ха юм. Үнэн дээрээ эдэнэр зэргэ ажамидардаг байгаа — үзэл сурталда алба хэдэг парти болон үгэ соо байдаг, коммунис дээрэлхүүгэй болон коммунис ноён янзын парти. Эсэгэ оронойнгоо hандаралые зайсуулхын тулада үзэл сурталаа хубилган шэнэдхэжэ эхилhэн байна.

Уласхоорондын политикын асуудалнуудай талаар КПСС-эй ЦК-гай болон хуули бусаар зониие мүрдэлгэтэй болон хамаалгантай холбоотой материалнуудые нэмэжэ шэнжэлхэ талаар КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой комиссинуудай түрүүлэгшээр хүдэлхэдөө ямар хүдэлмэри хэhэн тухайгаа ЦК-гай секретарь дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгэбэ.

• • •

Үдэшын заседаниин hүүлээр бүлэг делегадууд В. И. Ленинэй Мавзолейдэ съездын үмэнэhөө венок табяа.

(ТАСС).

Зунай бэлшээриие зүбөөр хэрэглэе!

ҺААМ ДЭЭШЭЛНЭ

— Хори тосхоной хүдөөгэй техническэ училищида оёдолшодой мэргэжэлдэ хоердохи жэлээ hуража байhан арбан басагад hуралсалhаа гадуур электрын оньhон түхеэрэлгээр үнеэдые hааха операторнуудай мэргэжэл өөhэдынгөө hайн дураар шудалаа юм. Тиин энэ жэлэй апрель hарын эхинhээ Анаагай совхозой 3-дахи отделениин hү hаалиин фермэдэ ошожо, гарагай hүүлшын хоер үдэрэй туршада тэндэхи hаалишадай үнеэдыень hаалсадаг болоо hэн, —гэжэ тус училищиин үйлэдбэриин мастер Татьяна Базаровна Цыренова хөөрэнэ.

— Совхозой ахамад зоотехник И. О. Амагыров, ахамад инженер Т. З. Ильин, директор Н. И. Куприянов гэгшэд hурагшадтай уулзажа, мэргэжэлэй талаар хөөрэлдөө хэhэн байха. Тусгаар зоотехническэ hуралсал эмхидхэн ябуулжа, оньhото түхеэрэлгын хүсөөр яажа үнеэ hааха тухай харуулжа, хэрэг дээрэнь танилсуулаа юм,—гэжэ hурагша Елена Трукева хөөрэбэ.

Училищиин hурагшадай шэнэ мэргэжэл шудалха хэрэгтэ hаалишад Ошор-Ханда Жигжитова, Галина Базарова, Лхамажап Дондокова болон бусад яhала туhалаа, мэдэхэ, шадаха юумэнүүдэе харуулжа hургаа. Эдэнэр залуу басагадай бодото hурган хүмүүжүүлэгшэд болоо юм.

— Мүнөө бидэ бултадаа оньhон аргаар, гараараашье үнеэ hаажа шададаг болообди. Шэнэ мэргэжэлнай саашадаа манай ажабайдалдамнай туhатай байха. Дунда hургуули дүүргэhэн тухай үнэмшэлгэтэймнай суутань бидэндэ оёдолшоной, электрын хүсөөр үнеэдые hаадаг операторай мэргэжэл шудалаа гэhэн үнэмшэлгэ үгтэхэ юм. Энэмнай баhал hайн гээшэ. Бидэ эхэнэр зон гээшэбди. Тиимэhээ эсхэжэ, оёжо шадахаhаа гадна үхэр мал харууhалжа, үнеэдые гарааршье, оньhон хүсөөршье hааха болообди. Иимэ мэргэжэлтэй болоhондоо би тон баяртайб. Мүнөө 20—20 үнеэдые даажа абаад, Лена, Ольга бидэ гурбан хүдэлжэ байнабди,— гэжэ Ольга Ларионова урмашан хөөрэнэ.

Басагад мүн эдэ үдэрнүүдтэ үнеэдэй бүлэгүүдые даажа абаад, Анаа горхоной хойто эрьедэхи hайн бэлшээридэ гаргаба. Фермын hүнэй [illegible] дээшэлнэ.

Үглөөнэй табан сагhаа hаам эхилжэ, гурбан шахуу часай туршада үргэлжэлнэ. Басагад үнеэдээ hайнаар hааха гэжэ ехэ оролдогод. Тиигэнэшье [illegible]. Эдэ мэтын юумэнhээ тэдэнэрые [illegible] бригадир С. Алсаев гэгшэд hургана ха юм.

Анаагай совхозой гурбадахи отделениин hаалиин гүүртын коллектив ажахынгаа гүрэндэ тушаадаг hүнэй гурбанай хоёр хубиие hаадаг байха юм. Урдандаа энэ фермын малынь үбэл зунгүй нэгэл газартаа байрладаг hэн. Мүнөө жэлдэ тунга ногоотой, тунгалаг уhатай, бэлшээри элбэгтэй газарта үнеэдээ абаашаба гээшэ. Мүнөө тэндэхи hаалишад нёдондо жэлэй энэ үеынхиhөө hү ехээр hаана. Тиимэhээ энэ хэрэгтэнь мэргэжэлэй техническэ училищиин hурагшадайшье оруулhан хубита бага бэшэ гээд тэмдэглэлтэй.

— Манай фермын hаалишад зунай үедэ бултадаа шахуу амарха аргатай байна. Энээндэнь бидэ тон баяртайбди. hаалишадтаа «Георгиевский» совхозой амаралтын байшанда ошохо путевко оложо үгэхэбди,— гэжэ совхозой директор Н. Куприянов хөөрэнэ.

Ажалай ба амаралтын лагерьта байгаад, hаалишадаар хүдэлжэ ябаhан эдэ басагад сүүдхын туршада үнеэн бүриhөө 10 гаран килограмм hү hаана. Энэнь хадаа hайн жэшээ боложо, ажалдаа тэдэнэй ханамжатайгаар хүдэлдэг байhанайнь бодото баримта болоно.

Зунай hаранuудай туршада Анаагай совхозой hаалишад үнеэн бүриhөө 900 килограммhaa бага бэшэ hү hаахабди гэhэн уялга абаа юм. Тэдэнэй хэлэhэн үгэдөө хүрэхэ хэрэгтэ мэргэжэлэй техническэ училищиин ажалша бэрхэ hурагшад Жаргалма Балдоржиева, Сэсэг Будажапова, Ирина Белякова, Наташа Яковлева, Любовь Косыгина гэгшэд ехэхэн хубитаяа оруулха байха.

Энэ байрадань эдеэшье бэлдэхэ, сүлөө сагтаа амарха, газетэ, журналнуудые уншаха, телевизоршье хараха арга бии. Эндэ урдандаа хүрьгадые харууhалдаг hурагшадай амаралтын болон ажалай лагерь байhан юм.

— Зунай үедэ hайнаар хүдэлhэн, hү ехээр hаажа, тушаалха талаар урдаа табигдаhан зорилгонуудые бэелүүлхэ хэрэгтэмнай үнэн туhаламжа үзүүлhэн эдэ басагадтаа Москва, Ленинград хотонуудаар аяншалаад ерэхэ түлөөhэгүй путевко барюулхабди. Училищиин багшанарай нэгэн тэдэнтэй [illegible] — гэжэ совхозой директор Николай Иванович Куприянов хэлэнэ.

— Энэ мэргэжэл шудалаад, саашадаа hаалишадаар хүдэлхэ байхадаа, hайн лэ байна даа. Олондо туhатай ажал хэжэ, сайн түлөөhэ абаха, түрэлхидтөө [illegible] тэнгэлэн бэ?— гээд оператор мэргэжэлээ шудалhан басагад омогорхон мэдүүлнэ.

Г. БАДМАЕВ,
манай корр.

ҺҮН ДАЛАЙ НЭМЭНЭ

Прибайкалиин районой Эрхиригэй hү hаалиин фермэ олон жэлэй туршада hайн үрэ дүн туйлададгаараа районой доторо мэдээжэ болонхой юм. Тус коллективэй [illegible] тойгоор нэмээнэ.

Хэрбээ тус коллективэйхид 1984 ондо 187 үнеэнhээ 4348 центнер hү hаахан байгаа, 1989 ондо 5747 центнер сагаан эдэ абаhан байха юм. hаалиин үнеэдэй тоо толгой хубилаагүй, тэрэл зандаа үлэнхэй.

1984 ондо тус фермын hаалиин үнеэн бүриhөө 2300 килограмм hүн абтаhан байгаа hаань, нёдондо үнеэн бүриhөө 3000 килограммhaa дээшэ hүн абтаhан байна. Ажахын дүй дүршэлтэй hаалишад-мастернууд Людмила Макаровна Ланец, Галина Николаевна Сыщенко гэгшэд 3600 килограммhaa дээшэ hүн абажа байна. Энэ фермэдэ А. Леонова, О. Ланец гэгшэд бусадта жэшээ харуулан, үндэр амжэлтанууды туйлана гэжэ тэмдэглэлтэй.

Байгша оной майн 1-дэ фермын коллектив 5 жэлэйнгээ түсэб дүүргэhэн тухайгаа элидхээ hэн.

Энэ жэлэй түрүүшын хахад соо тэдэнэр 2640 центнер hү hааха түсэбтэй аад, 3000 центнер hү hаагаад байна. Үнгэрhэн июнь hapa соо энэ коллектив hү hаалгаа доошолуулаагүй, тэрэл [illegible] онсолоо. [illegible]

Энэ коллективэй hаалишад [illegible] 3700 килограмм hү hааха арга боломжотой байна.

Т. БАЙМИН.
Прибайкалиин район.

«Сагаан алтаяа» сэбэрээр абая!

ЭМХИТЭЙГЭЭР ОРОБО

йгша ондо Ахын районой ишод 139 центнер сэбэр hо гүрэндэ тушааха юм. э үндэр уялгануудаа амжалтайгаар бэелүүлхын тула, район доторнай шанга тэмсэл эхилхэй. Эдэ үдэрнүүдтэ «сагаан алта» хуряаха хүдэлмэримнай түлэг ябажа байна. Район дотор хамта дээрээ 13 хонин, 3479 хурьган хайшалагдаха юм. Социалис уялгануудай ёhoop хонин бүриhөө 3,1 килограмм ноохон хайшалагдаха ёhотой.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозойхид хони хайшалалгада эдэбхитэйгээр саг соогоо ородог гэжэ мэдээжэ. Тус ажахын хонишон Г. Хайдаков иигэжэ хөөрэнэ:— Мүнөө жэл дулаан байжа, ногоон эртээр ургаа. Эртэшэгүүр шэмэтэй ногоо эдижэ садашаhан хониной ноохон, мүн лэ эртэшэгүүр хөөрэдэг юм. Эгээл мүнөө хайшалха хаhа хүрэжэ ерэнхэй. Удааруулаа hаа, ноохониинь хатажа, «дарсагар тохом» шэнги болошохо.

Хони хайшалалган — харюусалгатай ажал. Тиимэhээ тэрэниие богони болзор соо, hайн эмхидхэлтэйгээр үнгэргэхэ бултанай зорилго болонхой.

В. ГАЛСАНОВ.

ҮДЭРЭЙ — МЯНГАН

hүүлэй наратай ваяма халуун үдэрнүүдтэ Ехэ-Нуга Харьяаста хоёрой хоорондо тэбхын харагдадаг хонидоо ноохо хайшалха томодхогдоhон пунктда хүлгөөтэйхэн болонхой. Эртэ үглөөнhөө үдэшын харанхы болотор электромашинкануудай шэнгэхэн абяан холоhоо элеэр соностодог болобо. Мүнөө эндэ 36 электромашинкада дүршэлтэй хайшалагшад hаадгүй ажаллана.

Урда жэлнүүдтэ «сагаан алта» суглуулха талаар дүршэлтэй болоhон Чойдон Доржижапович Доржижаповай хүтэлбэрилдэг энэ пунктда Ехэ-Нугын совхозой 9800 хониной ноохон абтажа тушаагдаха юм. Хонидой ноохо хайшалха тус пунктда бултадаа дүршэлтэй, шадабаритай гэхэ гү, али түргэн аргаар хониной ноохо хайшалагшад сугларанхай. Тиимэhээ «сагаан алта» хуряалгаяа ажалай юhэн үдэрhөө унжагайруулангүй үнгэргэхөөр хараална. Эндэ ажалай график, социалис мүрысөөнэй гуримууд таарамжатайгаар зохёогдонхой.

hүүлэй үдэрнүүдтэ Хяагтын районой Ехэ-Нугын совхозой дурсагдагша пунктын коллектив мянга гаран хониной ноохо хайшалжа эбана.

Н. ИСАЕВ.

АПК: ажалай эмхидхэл ба экономико

ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛГЭЭ ҺАЙН ШАНАРТАЙГААР...

Республикын колхоз, совхозууд ерэхэ малай үбэлжэлгые таряа талханай зүйлэй ямар нөөсэтэйгөөр угтахань бэ? Үнгэрһэн жэлдэ үбһэ нөөсэлхэ даабари оройдоол 81 процент, сенаж —72, һолоомо —71, силос —75, тэжээлэй корнеплод —37, витаминтай ногооной гурил —73 процент дүүргэгдээ һэн. Энэмнай 1989 оной малай үбэлжэлгын үедэ нэгэ условно толгой мал бүхэндэ дунда зэргээр 9,8 центнер гэхэ гү, али урзанда жэлэйхидэ орходоо 3,4 центнерээр (тэжээлэй единицын хэмжээгээр) бага тэжээл нөөсэлэгдэһэн байна. Харин Яруунын, Хэжэнгын, Хурамхаанай, Ахын, Хойто-Байгалай районуудта нёдондо жэлдэ 1988 онойхитой сасуулбал, үбһэ тэжээл яһала ехээр бэлэдхэгдээ бэлэй. Ивалгын, Хэжэнгын, Хурамхаанай, Хориин районууд үбһэ нөөсэлхэ, Яруунын, Зэдын, Захааминай, Ивалгын, Хэжэнгын, Прибайкалиин, Түнхэнэй районуудай ажахынууд сенаж дараха түсэбүүдээ үлүүлэн дүүргээ һэн. Захааминай, Кабанскын, Хурамхаанай, Хэжэнгын, Мухар-Шэбэрэй, Хойто-Байгалай районууд силос бэлэдхэхэ даабарияа мүн лэ бэелүүлжэ шадаһан байха юм. Эдэ туйлагдаһан үрэ дүнгүүд юу гэршэлнэб гэхэдэ, дээрэ дурсагдагша районуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд нёдондоной ехэл орёо хүшэр хүндэ эрхэ байдалда урдаа табиһан зорилгоёо бэелүүлһэнэй ашагар энэ жэлэй малай үбэлжэлгые яһала бараг үнгэргөө.

Байгша ондо бүришье хүшэр хүндэ эрхэ байдал хаа хаанагүй тохёолдонхой. Майиюнь һарануудай хугасаа соо нэгэшье дуһал бороо ороогүй, энэнь ногооной болон тэжээлэй ургамалнуудай гарасада ехэл муугаар нүлөөлбэ. Иимэ байдалые хараада абан, республикын ажахы бүхэн ниитын болон хубиингаа малда хүсэд хүрэхэ үбһэ тэжээл нөөсэлхэ талаар тодорхой хэмжээнүүдые хараалха болоно гээшэ. Эндэ түсэбөө миин хэмжээнэйнь талаар дүүргэхэ гэжэ оролдохо бэшэ, харин тэрэнээ һайн шанартайгаар бэлэдхэхые тэмсэхэ шухалада тоологдоно.

Хэнэйшье мэдэһээр, мүнөө жэлдэ нэгэ толгой условно малда 15—16 центнер тэжээлэй единицын хэмжээнэй тэжээл нөөсэлхэ гэһэн зорилго табигдана. Дээрэ дурсагдагша районуудай зарим колхоз, совхозууд нёдондо иимэрхүү хэмжээнэй тэжээл бэлэдхэһэн байна.

Гэхэтэй хамта Ивалгын, Ахын, Сэлэнгын районууд 1989 ондо нэгэ условно малда 1,7—8,9 центнер тэжээлэй единицын хэмжээнэй тэжээл гэхэ гү, али республикын дундa зэргын хэмжээнһээ нилээд доогуур тэжээл нөөсэлөө һэн. Зүгөөр эдэ районуудай, ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд республикаһаа гадуур тэжээл бэлэдхэхэ хэмжээнүүдые саг соогоо абаһан, тэрээнһээ гадуур адууһа малайнгаа байра байдалыень, тэжээл буйлуулдаг цехүүдыень һайнаар заһабарилжа бэлдэһэн байха юм.

Республика дотор яһала олон районууд энэ талаар мүртэй хүдэлмэри ябуулжа шадангүйгөөр үнгэрһэн малай үбэлжэлгын үедэ нилээд олон толгой үнеэдые, эхэ хонидые һу'байруулаа. Гүрэндэ туһаагдаһан малынь туранхай гэһэн сэгнэлтэтэйгээр абтаа. Түл түрэсэ үсөөнөөр түлжүүлэгдэлэн байна.

Халдабарита бэшэ үбшэндэ дайрагдажа олохон мал гарза хоролтодо оруулагдаа.

Энээнэй гол шалтагааниинь хадаа тэжээлэй дуталдаһанһаа, мүн муу шанартай тэжээлэй нөөсэлэгдэһэнһөө болоо гэхэдэ алдуугүй.

Нютагай Соведүүд, ажахын органууд, колхоз, совхозуудай, ажахын хоорондын предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд энэ жэлэй эрхэ байдалда бүхы бии байһан арга боломжоёо гүйсэдөөр хэрэглэн, талха таряанай, бүдүүн болон шэмэтэ тэжээлэй, витаминтай ногооной гурилай нөөсэ байгуулха шухалада тоологдоно. Энэмнай нэн түрүүн халаахай сабшажа абаха, харгын далангай, ой модоной соорхойн ногоое заатагүй хуряаха, уһалагдадаг нуга сабшалангай ургасыень хоёрдохёо сабшаха, байгаали хамгаалха хэмжээнүүдые тон наринаар сахин, модоной мүшэр суглуулха, кукурузын, тэжээлэй корнеплодой, бусад силостэ оруулагдаха ургамалай хойноһоо һайн харууһа табиха, һолоомо сүм суглуулжа аба а, силос дарахадаа зарим һолоомоёо тэрээндэ хэрэглэхэ, байгша ондо илангаяа орооһоной сенаж ехээр дараха, ногооной гурил, гранула, брикет шадаал һаа, элбэг дэлбэгээр бэлэдхэхэ, мүнөө жэлдэ силос, сенаж нөөсэлхэдөө, элдэбын консервантнуудые, минеральна зүйлнүүдые заатагүй үргэнөөр хэрэглэхэ хэрэгтэй болоно.

Шэмэтэ тэжээл тушаа онсолон тогтохомни. Энэмнай тэжээлэй корнеплод болоно. Нёдондо республикын нэгэшье район энэ зүйлэй ургамал суглуулжа абаха даабарияа дүүргэжэ шадаагүй. Агротехническэ гуримай хазагайруулагдаһан дээрэһээнь, зарим районууд түсэбөөр хараалһан ургасынгаа 50 процентыеньшье абаагүй байха юм.

Зүгөөр Баргажанай районой Бодоной, Шитханай совхозууд, Бэшүүрэй районой «Еланский», «Рассвет» колхозууд, «Буйский», Охин-Булагай совхозууд, Захааминай районой Михайловкын, Цахирай совхозууд, Хурамхаанай районой Аргатын, Гааргын совхозууд, Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз, Түнхэнэй совхоз нёдондо жэлдэ урзанда-найхида орходоо корнеплодой ургасыень дээшэлүүлжэ шадаа. Эдэ ажахынуудай агрономуудай эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлжэ, хэды ган гасуур байгаашье һаань, адууһа малаа сэнтэй энэ тэжээлээр хангажа байһаниинь һайшаалтай.

Мүнөөдэр тэжээл бэлэдхэхэ тушаа хэлсээ хадаа, тэрэнэй шанарые анхарха ёһотойбди. Энэ жэлэй харюусалгатай хаһын үедэ ажахы бүхэнэй бригада, звенонууд тэжээл бэлэдхэхэ үедөө технологиинь тон наринаар сахиха уялгатай болоно. Экспресс-лабораторинууд, районуудай агрохимлабораторинууд, ветеринарна лабораторинууд шанарыень саг соонь тодорхойлхо ёһотой гээшэ. Байра дээрэнь үбһэнэй шанар шалгаха асуудал тон хурсаар табигдаха зэргэтэй. Тиихэдээ экспресс-лабораторинууд онсо үүргэ дүүргэхэ ёһотой ха юм. Нёдондо жэлдэ 178 экспресс-лабораториин оройдоол наяниинь хүдэлгэгдөө. Һайн шанартай тэжээл бэлэдхэе гэһэн миин уряа хэлээд ябадаг олохон ахамад агрономууд бии. Үнэн дээрээ тэжээлээ һайн шанартайгаар нөөсэлхэ талаар тодорхой ажал ябуулдаггүйнь харамтай. Энэ хэлэгшэеэ жэшээ дээрэ харуулхада болохо байна. 1989 ондо бэлэдхэгдэһэн тэжээлэй 219 мянган тонныень хүдөө ажахыда хими хэрэглэхэ республикын проектно-бэдэрэлгэшэнжэлэлгын станциин шэнжэлжэ үзэхэдэнь, тэрэнэй 42 процентнь нэгэдэхи, 33 процентнь — хоёрдохи, 17 процентнь — гурбадахи классай байгаа һэн. Нёдондо жэлэй тэжээл бэлэдхэлгын үедэ аяар 35 процент хүрэтэр протеин, 2—3 дахин каротин гээгдэһэн байна гээшэ.

Олохон ажахынууд тэжээл нөөсэлхэдөө, түрүү онол аргануудые үргэнөөр хэрэглэдэг байха юм. Ивалгын, Хэжэнгын, Кабанскын, Загарайн, Зэдын, Мухар-Шэбэрэй районууд үбһөө тюк болгон багсалаад, тэрэнээ үлеэлгэн хатаадаг гурим ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэжэ шадана.

Зүгөөр энэ түрүү технологи хэрэглэжэ шадаагүй колхоз, совхозууд үшөө мүнөө болотор бии байһаар. Сабшаһан ногоогоо 16—17 процент шиигтэйгээр хуряахын тула звенонууд, бригаданууд набша намааень, каротиниинь ехээр гээхэгүйн тула хажуу тээшэнь баалнуудаа гаргадаг тармуурнуудые хэрэглэхэ ёһотой аад, урбуулан эрьюулдэг түхеэрэлгэнүүдые хэрэглэжэ, ногоонойгоо шанарыень гээнэ. Тэрээнһээ гадуур олохон ажахынууд иимэ түхэлэй тармуурнуудые хэрэглэнгүйгөөр, шиигээр элбэг ногоое үлеэлгэжэ хатаахадаа, электрын элшэ хүсэ, элдэбын материалнуудые үргэнөөр хэрэглэжэ, хүн зониие олоор хабаадуулжа, ехэхэн гаргаша хэгдэнэ.

Нёдондо бэлэдхэгдэһэн витаминтай ногооной гурилай аяар 42 процентнь гурбадахи классай шанартай, 27 процентнь классай эрилтэдэ таарамаар бэшэ байгаа һэн. Энэ зүйлэй тэжээл нөөсэлхэдөө, технологиинь сахяагүй дээрэһээ 14—16 процент хүрэтэр протеин, 26 процент каротин гээгдэнэ.

Сенажай, силосэй шанарынь үшөөл һанаһанда хүрэнэгүй. Эндэ баһал технологинь тон наринаар сахигданагүй.

Хэрбээ мүнөө жэлдэ үбһэ тэжээл нөөсэлхэ түсэбөө дүүргээгүй гээшэ һаа, тиигээдшье муу шанартай тэжээлэй бэлэдхэгдэхэдэнь, колхоз, совхозуудай зоотехнигүүд ерэхэ малай үбэлжэлгэдэ тэжээлэйнгээ рационие хайшан гээд габиха юм? Үбһэ тэжээлэй дуталдаһан дээрэһээнь үнгэрһэн малай үбэлжэлгын үедэ ниитын адууһа малай ашаг шэмэнь эрид доошолһон, тэнхээ тамирынь муудаһан, олон мал гарзалһан байха юм. Жэлэй туршада гарзалһан бүхы үхэрэй 44 процентнь, хонидой — 38 процентнь муу шанартай тэжээл эдиһэнһээ болоо гэжэ элирүүлэгдэнхэй.

Байгша оной июлиин 1-һээ үбһэндөө орохоор саг хүрэжэ ерэбэ. Мүнөө жэлдэ үнеэн бүриһөө 2500 килограмм пү һаахын, хонин бүхэнһөө дунда зэргээр 3,8 килограмм нооһо хайшалхын, гүрэн түрэдөө 380—400 килограмм шэгнүүртэй үхэр, 40—42 килограмм шэгнүүртэй хонидые тушаахын тула нэгэ условно мал бүхэндэ 20—25 центнер тэжээлэй единицын хэмжээнэй тэжээл, үнеэн бүхэндэ дунда зэргээр 2,5 тонн корнеплод бэлэдхэхэ хэрэгтэй. Энэмнай хүшэрхэн зорилго болоно гээшэ. Тэрэниие бэелүүлхэ гээшэ ажахын тоосоогоор хүдэлдэг коллектив бүхэнэй нэрэ хүндын хэрэг мүн.

Б. НИКОЛАЕВ,
Буряадай АССР-эй габьяата агроном.

Хони үсхэбэрилгээ эршэмтэйгээр хүгж

НАНГИН НЭРЭДЭ ХҮРЭМӨӨР

Загаһатын совхозой гол һалбаринь хонин ажал болоно. Эдэнэр үүлтэртэ буряад түхэлэй хонидые үсхэбэрилжэ, жэлэй туршада ажахынгаа жасада мүнгэн олзо оршо ехээр оруулдаг байха юм. Тус совхозой ахалагша хонишон Г. М. Михайлов гэр бүлөөрөө арбан найман жэлэй туршада энэ һалбарида амжалтатай хүдэлжэ, забайкалиин нарин нооһото үүлтэрэй хонидые олошоруулха, тэдэнэй ашаг шэмыень нэмээхэ, «сагаан алта», хониной мяха элбэг дэлбэгээр үйлэдбэрилхэ хэрэгтэ айхабтар ехэ хубитаяа оруулжа ябаһан хүнүүдэй нэгэниинь гэхэдэ, алдуу болохогүй. Бидэ энэ түрүү хонишонтой хабарай хагсуу нэгэ үдэр уулзажа, ажал хэрэгтэйнь танилсаа бэлэйбди.

Совхозойнгоо түб һууриһаа тиимэ холо ябаншьегүйгөөр үзэсхэлэнтэ гоё һайхан газарта хүрэжэ ерэхэдэмнай, хоёр гэр бүлын байха гэрһээ холо бэшэхэнэ, дээрээ шэл «фонарьтай» мүнөө сагай хонидой шэнэ байра маанарай анхарал абаһаар татаадхиба. Иимэрхүү түхэлэй хонидой байрануудые Шэтын областиин олохон районуудта үргэнөөр хэрэглэдэг. байна. Энэ байраарнь һонирхон, тиишээ дүтэлэн ошоходомнай, хониной далай урда талын хуһамаг хорёонууд соо хаалтатай томо хурьгадта хоёр эхэнэрэй талханай зүйл үгэжэ байхыень харабабди. Эдэнэрнай ахалагша хонишоной хани нүхэр Дора Казановна Тапхаева, хурьгашанаар хүдэлһэн, мүнөө тэдэнэртэ хамһалсажа байһан Маргарита Николаевна Тыпхеева гэгшэд болоно.

— Үнэхөөрөө бидэнэртэ, хонишодто, ажахын ехэ баялиг, зөөри найдагдажа, даалгагдажа үгтэдэг лэ даа. Тэрэнээ гарза хоролтодо оруулангүйгөөр улам саашадань арьбадхан ябаха уялгатай зон гээшэ аабзабди. Совхозойнгоо үзүүлһэн энэ найдабарииень харюулхын түлөө хододоо оролдодог гээшэбди,— гэжэ Дора Казановнагай мантай уулзахадаа хэлэһыень мүнөө мартагшагүйб.

Хонишодой ажалынь хүшэршье, хүндэхэншье гээшэ ааб даа. Түхэреэн жэлэй хугасаа соо эсэхэ сусахые мэдэнгүйгөөр, нэгэшье үдэр амарангүйгөөр һалиржа гарадаг хүнүүд — хонишод лэ болоно ха юм. Һайнаар, үнэн сэхээр ажаллаһан хонишод хүндэ ямбада яһала хүртэдэг, али болохоор урмашуулагдадаг гээшэ. Мүнөө үедэ хонишон гэһэн нэрэмнай хүндэтэй, ажалша бэрхэ, сэбэр сэхэ зон гэһэн удхатай болоно. Тиимэһээ энэ нангин нэрэдээ хүрэхөөр хүдэлхэ, тэрэнээ арюун сэбэрээр абажа ябаха гэжэ тэдэнэр оролдохо ёһотой, оролдодогшье ха юм.

Эгээл тиимэ хүнүүдэй нэгэниинь Георгий Михайлов болоно гэхэдэ, алдуугүй. Энэ аха нүхэрнай һүүлэй хэдэн жэлэй туршада зуутанай зэргэдэ батаар гаранхай. Тусхайлан хэлэбэл, тэрэнэй даадаг бригадын гэшүүд дунда зэргээр 103 хурьга абажа түлжүүлһэн, хонин бүриһөө 5,0 килограмм нооһо хайшалжа тушааһан габьяатай. Байгшашье ондо эдэнэр даалгагдаһан отарынгаа 540 эхэ хонидһоо тэды шэнээн хурьга абаад, мүнөө гарза хоролтогүйгөөр томо болгожо байна. Хонин бүхэнһөө дунда зэргээр 5,0 килограмм нооһо хайшалжа тушааха юм.

— Арбан найман жэлэй хугасаа соо хүдэлжэ ябахадашни элдэбын бэрхэшээлнүүд тохёолдоо юм бээ. Тэдэниие гэмгүй дабажа, урдаа табиһан түсэбтэ даабаринуудаа жэншэдгүй дүүргэжэ гарахын түлөө нилээд оролдогдоол даа. Хурьгадые абаха, нооһо хайшалха талаар энэ табан жэлэй даабари бэелүүлэгдэхэнь. Иигээд хонидойнгоо нооһо хайшалхада эли болохо даа. Мүнөө жэлдэ нооһон яһала абтахаар хүлеэгдэнэ,— гэжэ ахалагша хонишон хөөрэнэ.

Иимэ үрэ дүн бэлэхэнээр туйлагдаагүй ёһотой. Энэмнай хүсэл оролдолгоһоо эхитэй. Һүүлэй хэдэн жэлэй туршада энэ нютагта ган гасуурай хэды болоошье һаань, эдэ хонишод өөһэдынгөө бэлэдхэһэн үбһэ, зеленкоёо гамтайгаар гаргашалһанай, хагда ногоотой бэлшээри бэдэржэ, һүрэгөө һайнаар адуулһанай ашаар гарза хоролтогүйгөөр малаа ондо оруулна, ажахынгаа жэлые амжалтатайгаар түгэсэжэ шадана бшуу.

Тэдэнэр 30 гектар нуга сабшалан даажа абанхай юм. Энэ талмай дээрэһээ хонишодой бригада өөһэдынгөө хүсөөр жэлдээ дунда зэргээр 700—800 центнер һайн шанартай үбһэ хуряажа абана. Тэрээнһээ гадуур эдэнэртэ 20 гектар поли даалгагдан үгтэнхэй. Энэ полиин ургасые хоёр отарын хонид гэхэ гү, али И. Б. Ербаевай харууһалдаг эмэ түлгэнүүдтэ, нүхэр Михайловай эхэ хонидто хубаарилаад үгтэдэг байна.

— Зеленкоёо өөһэдөө таридаг юм гүт?— гэжэ хонишодһоо асуухадамни:

— Үгы даа. Совхознай таряад үгэгшэ. Һүүлдэнь Иван Булгатовичтаяа хамтараад, тэрэнээ хуряажа абагшабди,— гэһэн харюу дуулаа һэмди.

Энэ байрань долоон жэлэй саада тээ баригдаһан байна. Үбэлдөө досоонь ехэл хүйтэн гэжэ хонишод мэдүүлээ бэлэй.

— Газааһаань гоёл байгаа ёһото «шонын зууража байдаг. Үбэлэй, ха нуудта, илангаяа соо аяар 100 кубо галдагшабди,— гэжэ заановна хэлэнэ.

— Техникэ манд даа. Зургаан жэлэ Т-25 түхэлэй тракт дамнай үгтөө һэн. мнай хуушаржа шоо. Үбһэ хулһая һолоомоёо бэлэдхэ гүйгөөр аргагүйл. тэлбэрилэгшэд үгэхэбди гэжэ найд Теэд тэрэмнай хэзэ Үшөө нэгэ гомдо Үмсэдөө хүнгэн захиһан хүмби. А ерэхэдэнь, районой рэниие ондоо тэ жархёо,— гэжэ ах шон гомдолоо мэ

Эдэ мэдүүлгэнүү ной болон совхозо рилэгшэд анхарха найдагдана.

Үшөө нэгэ үйлэдб далда анхархаар ха тэ арендаторнууд лоногүйт, ажахын хүдэлжэл байна ха һонирхоходомни, бэшэбди гэһэн хар һэн. Энэ талаар номистнууд, зоо тэд ойлгууламжын ябуулхаар болоо б

Совхозой контор хонхододжо, энэ хон нөө юу хэжэ байһа хоходомни, Г. М. бригада Чисаанын- нэршэһэн, хорёод м да оршодог зуһалан хурьгадаа эхэһээнь нүүртэйгээр таһал хайшалалгада бэл гэжэ дуулаа бэлэ

Д. ДО

Хэжэнгын район

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ВАСХНИЛ-ай Сибир ленинин Буряадай хын эрдэм-шэнжэлэ тудай хүдэлмэри Дандитов хонишон хаева хоёр.

М. ХАМАГАНОВ

ЭНЭ ХЭНДЭ ОЛЗОТОЙБ?

Репортаж

Ивалгын леспромхозой Баргажанай модо бэлэдхэлгын участогые Баргажан һууринай хүн зон гансал түлеэ бэлэдхэдэг предприяти гэжэ тоолодог юм. Зүгөөр энэмнай район дотор хюрөөдэмэл модо бэлэдхэдэг томо предприятинуудай нэгэн болоно. Теэд эндэ хюрөөдэгдэһэн модоной ехэнхи хубинь районһоо гаргагдажа, ондоо нютагуудта абаашагдадаг байна. Харин Баргажан һууринайхид эндэһээ гансал түлеэ абана ха юм. Ямар модоной түлеэн болгогдодогынь бултанда мэдээжэ. Ушар иимэһээ баргажанайхид энэ участогта гансал түлеэн бэлэдхэгдэнэ гэжэ ойлгоно бшуу.

Ивалгын леспромхозой бааза дээрэ тус участок 12 жэлэй саада тээ эмхидхэгдэһэн байна. Энэ леспромхоз мүнөө Буряадай АССР-эй түлишын промышленностиин нэгэдэлэй мэдэлдэ оронхой.

Һүүлэй жэлнүүдтэ Баргажанай райондо байрын гэрнүүд олоор баригдажа эхилээ. Энэмнайшье ойлгосотой. Юуб гэхэдэ, 2000 он болотор айл бүхэниие амяараа байраар хангаха гэһэн харюусалгатай шиидхэбэри гүрэн түрэ баталан абаһан байна. Энэмнай бэлээр бэелүүлэгдэхэ хэрэг бэшэ ааб даа. Хэнэйшье мэдэһээр, хаа хаанагүй барилгын материалнууд дуталдана. Илангаяа хюрөөдэмэл материалнууд хомор. Дээрэ нэрлэгдэһэн участогай бэлэдхэһэн хюрөөдэмэл материалнуудые бултыень район дотор хэрэглэдэг болоо һаа, гэр байра түргэнөөр баригдаха бэлэй.

Бидэ иимэ бодолтойгоор модо бэлэдхэлгын энэ участогта ерээ бэлэйбди. Участогай ээлдэг газар Баргажан һууринай зүүн-урда захада оршодог юм. Тэрэниие олон жэлэй туршада В. А. Любовников хүтэлбэрилнэ. Тиин модо бэлэдхэгшэдтэй хөөрэлдэһэн, тэдэнэй хүдэлмэритэй, мүн шиидхэгдээгүй асуудалнуудтай танилсаһан байнабди.

— Бидэ Шитханай ой соо модо бэлэдхэнэбди. Тэндэмнай 5 хүн хүдэлнэ. Тэдээндэ модо талладаг ТТ-4 түхэлэй трактор, түлхидэг трактор, модо автомашинада тээдэг түхеэрэлгэтэй трактор даалгагданхай. Эндэхи ой соохи модон һайн гэхын аргагүй. Нарин юм. Бидэ модоёо тусхай хоёр автомашинаар ойһоо асарнабди. Эдэ автомашинануудые Василий Обоев, Владимир Тарасенко гэгшэд жолоодоно. Эдэ нүхэднай ажалдаа харюусалгатайгаар хандадаг юм,— гэжэ участогай мастер А. С. Колмаков хөөрэнэ.

Участогай газар дээрэ шуушатай, хүлгөөтэй. Эндэ хоёр пилорама модо хюрөөдэнэ. Пилораманууднаа тээ саана, ябталагдаһан модонуудай хоорондо гэнжэ мөөртэй «эбэртэй» трактор эрьелдэнэ. Трактор эдэ «эбэрнүүд» дээрээ 5,5 метр утатай хэдэн модо үргэлөөд, пилорамануудай хажууда асарна.

Энэ үедэ аха дүү В. А. ба А. А. Пахомовуудтай хөөрэлдэнэбди. Эдэ хоёрнай ойһоо асарагдаһан модо тусхай хэмжүүрээр тайража, үлөөшыень түлеэн болгодог юм. Виталий Афанасьевич Пахомов тус участогта 11, харин ой модоной промышленностьда 32 жэлэй туршада ажаллажа байнхай. Тэрэнэй дүү Анатолий Афанасьевич модо бэлэдхэгшээр ажаллаһаар баһал үнинэй юм.

— Модоёо бидэ ЭПЧ-3 түхэлэй электро-хюрөөнүүдээр отолнобди. Хүсэтэй хюрөөнүүд. Нэгэ хюрөөнь 4 мориной хүсэтэй юм. Минута соо 12 мянга дахин эрьелдэнэ,— гэжэ Анатолий Афанасьевич хюрөөгөө магтана.

— Ехэл нарин модон ойһоо бууна. Нэгэ модонһоо оройдоо 18x18 сантиметр бүдүүтэй нэгэ брус гаргагдана. Муу шанартай, нарин модон ехэнхидээ түлеэн болгогдоно. Баргажан һууринай хүн зондо ехэ түлеэн хэрэгтэй. Бидэ тэдэниие бултыень түлеэгээр хангажа шадахагүй байнабди,— гэжэ Виталий Афанасьевич хэлэнэ.

Тэдэнэй хажууда 5,5 метр утаар тайрагдаһан модод, түлеэн болгогдохоор тайрагдаһан шүүрхэнүүд хэбтэнэ. Эндэ-тэндэ обоолоотой шүүрхэнүүд харагдана. Хэды ехэ модон түлеэн болгогдоноб даа. Энээниие ондоогоор хэрэглэдэг һаа, һайн һэн. Хүдөө нютагуудта, орон доторнай хэды ехэ модон миин түлеэн болгогдоноб гэжэ бодоходо, жэхымээр. Хэзээ орон доторхи пеэшэнүүд шулуун нүүрһээр түлигдэдэг болохо гээшэб?

Эндэхи пилоранууд хоёр халаанда хүдэлгэгдэнэ. Түрүүшынь халаан үглөөнэй 8-һаа үдэшын 5 саг болотор, нүгөөдэнь үдэшын 5 сагһаа 10 саг болотор хүдэлнэ. Түрүүшын халаанда пилорама дээрэ А. А. Коневин, А. П. Петров, С. И. Распопов, В. К. Лющенко гэгшэд хүдэлмэрилжэ байгаа бэлэй. Түрүүшын халаанда эндэ үдэр бүри 20 кубометр, хоёрдохи халаанда 10 кубометр хюрөөдэмэл модон гаргагдана. Хоёрдохи халаанда эндэ О. М. Оздамиров, А. С. Баженов, М. И. Галин гэгшэд ажаллана. Тэдэнэр бултадаа пилорамануудаа һайнаар хүдэлгэжэ шадаха болонхой. Тэдэнэй хүдэлмэри бэлэн бэшэ ааб даа. Пилорамын хюрөөнүүдые зааханаршье буруу һуулгаа һаа һарюугаар хюрөөдэгдэһэн модон пилорамаһаа гараха ха юм. Тиихэдэ модоной нэгэ шэгые оложо, пилорамада оруулха тон шухала.

Бидэ тус участогай начальник В. А. Любовниковтой тэрэнэй кабинет соо хөөрэлдэнэбди.

— Участогнай ашаг үгэсэтэй ааб даа. Иигэжэ бидэ жэл бүри сэбэр олзотой гаранабди. Коллективнай эбтэй зэтэй юм. Хүнүүд манай участогта олон жэлэй туршада ажаллана. Манай предприятиһаа хүнүүд гаража ошодоггүй,— гэжэ Владимир Алексеевич хөөрэнэ.

Жэл бүри участогта дүн хамта 13 мянган кубометр модон бэлэдхэгдэжэ болбосоруулагдана. Энээнһээнь 9,5 мянган кубометр барилгада хэрэглэмээр модон абтана. Тиихэдэ тэдэ 9,5 мянган кубометр модонһоо 5,5 мянган кубометр хюрөөдэмэл модон гаргагдана.

— Барилгада хэрэглэгдэхэ, мүн хюрөөдэмэл хэды шэнээн модон район дотор үлөөгдэнэ гээшэб?— гэжэ бидэ һонирхобобди.

— Манда районой бүхы ажахынууд болон эмхи зургаанууд гомдоно ёһотой. Юуб гэхэдэ, бидэ Ивалгын леспромхозой дирекциин зүбшөөлгүйгөөр нэгэшье кубометр барилгын модо район дотор гаргашалха эрхэгүй байнабди. Тиимэһээ бэлэдхэһэн барилгын ба хюрөөдэмэл модонноймнай ехэнхи хубинь Ивалгын леспромхозой мэдэлдэ абаашагдана ха юм. Харин леспромхозые республикын түлишын промышленностиин нэгэдэл зонхилно. Манай участогай гаргадаг барилгын ба хюрөөдэмэл модо район дотор бултыень үлөөгөө һаа, эндэхи багахан бүхы пилораманууд хаагдаха байгаа. Тиихэдэ манай гаргаһан модоор район дотор хэды олон байрын гэрнүүд баригдаха байгаа гээшэб! Би энээн тухай элдэбын суглаанууд, зүблөөнүүд дээрэ хэлэһэн байнаб. Теэд энэ талаар ямаршье хэмжээн абтанагүй,— гэжэ В. А. Любовников харюусаба.

Владимир Алексеевич иигэжэ зүбөөр хэлэнэ. Теэд хэзээ болотор элдэбын леспромхозууд, нэгэдэлнүүд болон министерствэнүүд районой баялигуудые тонохо юм? Энэнь хэндэ олзотойб? Министерствэнүүд болон нэгэдэлнүүдтэ ааб даа. Тиимэһээ тэдээндэ хаалта табиха саг тулажа ерээ.

Г. РИНЧИНО,
манай корр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: аха дүү (зүүн гарһаа) Анатолий ба Виталий Пахомовууд мастер А. С. Колмаковтой халаанай дүнгүүдые гаргажа байнхай.

А. КОРЕНЕВОЙ фото.

АЖАЛАЙ БҮТЭЭСЭ ДЭЭШЭЛҮҮЛЭГДЭНЭ

Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай транспортна цехэй жолоошод С. В. Патанин, А. И. Юдин гэгшэд байгша оной эхиндэ социалис мүрысөөндэ шалгаржа, «мэргэжэлээрээ эрхимлэгшэ» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртөө һэн. Апрель һарын туршада бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлжэ, энэ нэрэ зэргээ батадхаһан байха юм. Үнгэрһэн һарын дүнгүүдээр мүрысөөндэ түрүүлжэ, тэдэнэр дахинаа иимэ нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. Нэгэ экипажай гэшүүд С. В. Потанин, А. И. Юдин түсэбтэ даабаринуудаа 120 процент дүүргэһэн, 239 литр дизельнэ түлишэ алмаһан байха юм.

Жолоошодой бригадануудай дунда дэлгэрһэн ажалай урилдаанда В. Р. Викулинай ударидадаг коллектив түрүүлээ. Энэ бригадын оролдосотой ажалһаа барилгын материалнуудые үйлэдбэрилдэг цехэй хүдэлмэри дулдыдана. Юуб гэхэдэ, тэдэнэр ойһоо модо зөөжэ хангадаг байна. Ой тайга соохи харгын хэр муушье һаа, тэдэнэр модо зөөхэ даабарияа сүм дүүргэжэ шадана. С. Н. Зайцевай хүтэлбэрилдэг бригада уурхайһаа газар зөөхэ түсэбөө дүүргэжэ, мүрысөөндэ эрхимлэгшэдэй тоодо ороо.

Эдэ коллективүүдэй үрэ бүтээсэтэйгээр хүдэлһэнэй ашаар транспортна цех ашаа зөөхэ даабарияа амжалтатай дүүргээ. Мүн жэлэй эхинһээ ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ даабари 11 процентээр үлүүлэгдээ.

Н. ШАГДУРОВА.

БЭРХЭШҮҮЛ ТОДОРНО

Республикымнай ажахынуудаар хони хайшалалгы кампани түлэг дундаа ябажа байна гээшэ.

«Дружба» колхозой хайшалалгын пункт дээрэ 18—19 хүн «сагаан алта» абана. Диилэнхинь һургуу бүүд. Тэдэнэр түрэл колхоздоо горитой туһа хүрг хаба шадалаараа оролдоно. Үхибүүд яһала һайн үр руулна гэжэ тэмдэглэмээр. Һурагша Баир Цыренов шашан боложо ябаһанаа үдэр бүри гэршэлнэ. Тэрэ 5 үдэр соо 327 хони хайшалжа, ехэ зоной дундаһаа һууринда гараһан байха юм. Баир үдэртөө дунда зэр 80 толгой хони хайшална. Харин үдэрэйнь салин 40 ригтэ болоно.

Ехэ зоной дундаһаа үнинэй дүй дүршэлтэй хай Доржиев эрхимлэнэ.

У. УН

Бэшүүрэй район.

Совет орон дотор

КЕРКИ (Туркмениин ССР). Эндэхи Керки хотодо районно библиотекын филиал нээгдэнхэй. Узбек хэлэн дээрэ номууд, аха дүү республикын уран зохёолшодой зохёолнууд тэрэнэй гол жаса болоно. Харилсаа холбоон тухай хэлсээ баталһан Ташкентын областной библиотекэ хэдэн зуугаад номуудые филиалда бэлэглээ һэн. Ажаһуугшадайнь дүшэ шахуу процентнь узбегүүд болодог. Тус хотодо дунда һургуулида узбек хэлэн дээрэ ном заадаг. Бусад һургуулинууд ба хүүгэдэй саадуудта узбек классууд ба бүлэгүүд байгуулагдаа.

ТАШКЕНТ. Мүнөө жэлдэ 100 хүниие абаха педиатриин факультет Нукусска университедтэ нээгдээ һэн. Медицинскэ дээдэ һургуулинуудые үргэдхэхэ тухай шиидхэбэри республикын правительство абаһан юм. Мүнөө жэлдэ Бухарада институтдай бэлдэлгын отделениин хэшээлнүүд эхилхэ, харин хойто жэлдэ шэнэ дээдэ һургуулида эмнэлгын ба педиатрическа факультедүүд нээгдэжэ, дүүрэн хүсөөрөө хүдэлхэ юм. Ташкентдэ хоёр медицинскэ институт нээгдэхэ. Тэдэнэй нэгэндэ эмнэлгын ба санитарна ариг сэбэр сахилгын факультедүүдтэ мэргэжэлтэдые, нүгөөдэдэнь стоматологическа ба аргалалгын факультедтэ мэргэжэлтэдые бэлдэхэ байна. Энэ зундаа хоёр дээдэ һургуули тус тустаа 800 студентнүүдые абаха байна.

БИРОБИДЖАН. Июнь һарада суглуулагдаһан үгэрсэ областиин түбэй худалдаа наймаанай эмхи зургаануудта ороно. «Заветы Ильича» колхозой ба Петровско совхозой полинууд дээрэ Хитадай Арадай Республикаһаа ерэһэн арендаторнууд иимэ эртэ болзорто овощ ургуулаа юм. Хэйлунцзян провинциин овощ ургуулагшад эндэ зуу гаран гектар газар абаад, хоёрдохи жэлээ үгэрсын, томадай, капустын, перецэй, бусад овощой баян ургаса хуряажа байнхай. Нютагай сагай уларилай эрхэ байдалда арбуз баһал ургуулагдана. Хэлсээнэй ёһоор, хитад овощ ургуулагшад хоёр мянга гаран тонно городой эдеэ хоолой зүйлнүүдые магазинуудта оруулха юм.

ВИННИЦЭ. Вершатска районой Чапаевкын ба хүршэ тосхонуудай ажаһуугшад мал тушаагаад, орондонь колбаса ба мяханай бусад зүйлнүүдые захижа абаха аргатай болоо. Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо мяханай колбасагай цех нээгдэнхэй. Айлнуудһаа абаһан мал колхоздоо үүсэлжэ буйлуулаад, бэлэн продукци районой худалдаа наймаанай эмхи зургаануудаар дамжуулан худалдадаг болонхой. Тиигэжэ хүдөөгэй хүн зон өөһэдыгөө эдеэ хоолой зүйлнүүдээр хангадаг болоо.

РОССОШЬ (Воронежско область). Россошанска районой «Восход» колхоздо ажаһуудаг пенсионернүүдтэ шэнэ хүнгэлэлтэнүүд бии болгогдоо, мүнгэ нэмэжэ түлэгдэдэг болоо юм. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнда хабаадагшадай абадаг гүрэнэй пенсинүүдтэ һара бүри 20 түхэриг, харин фронтнууд дээрэ ами наһаяа алдагшадай һамгад болон инвалидуудта 25 түхэриг нэмэгдэхэ юм. Наһажаал ганса бэе хүнүүдшье, мүн тэрэшэлэн габьяата колхозниигой нэрэ зэргэдэ хүртэһэн ажалай ветерануудшье анхарагдангүй үлөөгүй. Тэдэнэр бултаа саахараар, ургамалай тоһоор, түлишөөр, харин мал баридаг айлнууд орооһо таряанай зүйлнүүдээр хангагдана. Гүрэнэй урьһаламжын мүнгөөр ажаһуудаг байһан экономическа талаараа гээгдэнги колхоз һүүлэй гурбан жэлдэ арендэ ба бригадна подряд нэбтэрүүлһэнэй ашаар түрүү, ашаг олзотой ажахынуудай тоодо орожо, ехэхэн үри шэриеэ түлөө юм.

МОНЧЕГОРСК (Мурманска область). Өөрынгөө 50 жэлэй түүхэдэ, дайнай хүшэр хүндэ үедэшье «Североникель» комбинадай металлургнууд иимэ хүшэр байдалда ороогүй байха юм. Никелеэр, зэдээр ба үнгэтэ бусад металлнуудаар ороноо хангадаг тус предприяти зогсохо туйлдаа хүрэжэ байна. Кобальтово цехэй хайлуулгын агрегадууд һаяхан зогсоогдоо, нүгөөдэрһөө бүхы предприяти зогсоогдожо болохо.

Энээнэй шалтагааниинь гэбэл, кальцинированнэ содо дуталдана. Пермскэ областиин үйлэдбэриин «Сода» нэгэдэл, Украинада Крымэй содын завод ба СССР-эй Госснабай «Союзснабимпорт» тус комбинадта хэдэн мянган тонно содо үритэй болонхой.

«Североникельдэ» тохёолдоһон байдалһаа уламжалан, үнгэтэ металл үйлэдбэрилхэ талаар түсэбүүд дүүргэгдэнгүй байжа болохо. Холын хойто зүгэй комбинадай зогсохо баатай болоо һаань, тэрэнэй смежнигүүд ехэ гарза хоролтодо орохо бшуу. Никелиин үгы һаань, һайн сортын булад гаргахын аргагүй. Электротехническэ заводууд зэдгүйгөөр байжа шадахагүй. Эндэ үйлэдбэрилэгдэһэн сернэ кислота хэрэглэдэг заводууд, бусад дүтэрхы үйлэдбэринүүд баһал хохидохо байна.

Тохёолдоһон байдалаар һанаагаа зобон, содоор хангаха талаар үри шэриеэ усадхахын тула арга боломжонуудые саг дары бэдэржэ олохыень гүйжа, эндэхи металлургнууд хангагшадтаа хандана.

НИКОЛАЕВСК-на-АМУРЕ (Хабаровска хизаар). Хойто зүгэй хотын овощой магазинуудта июнь һара болотор нёдондо жэлэй хартаабха худалдаха хэрэгтэ ко нууд туһалаа юм.

— Урдань саһанай үеэр худалдаа найма хи зургаануудта харт боложо эхилдэг һ горторгын директор тинский хөөрэнэ.— Уд гахаар хадагалагдаһан хын гурбанай нэгэ х тажа хаягдадаг бай

Нютагай эрдэмэй риин «Дальцеолит» дэргэдэ кооператорн лэдбэрилһэн цеолид шогой туһаламжаар ха бүрин бүтэн ба Энэ гайхалтай минер таабха хадагалдаг б тахи үлүү шиигые хор робуудтайнь хамта шэнгээдэг шэнжэтэй. хартаабха бэшэ, мүн пуста, овощ, бусад нуудые цеолидай жаар удаан саг соо хадагалжа болохо дүршэл харуулаа. Х жүүлгэ болгон тэрэ рэглэхэдэ, хүдөө аж гамалнуудай ургаса нэгэ шахуу хубяар байна.

Николаевск-на-Амур до дүтэхэнэ цеолид тар ехэ нөөсэнүүд гууд элирүүлһэн бай ниие үйлэдбэрилгые луулгые эмхидхэжэ, торнууд предприятин эмхи зургаануудай нуудые сүм дүүргэ дай, Японой, Корей дан абагшад энэ цяарнь баһал һонирхо лээ.

…РИНАЙ-АДАГАЙ ШЭНЭ БАЙДАЛ

…нэ haйхан тала, гу… дундуур Ага гол… Онон мүрэнтэй…

hо шоройдо умбажа байгаа.

Эгээл эндэ 1984 ондо Наринай-Адагай совхоз тогтоhон байна. Тала дайдаар эдлэн, бэлшээри, тариалангай эльбэг — яhала haйн газартай аад, шэнэ ажахы тон хуушан онь-hон техникэтэй, тон хуушан байра байдалтай зандаа үлэшоо бшуу. Олонхи механизаторнууд Боржигонтойдо үлөө hэн. Бэшэнхинь тэндэhээ ябажа хүдэлдэг байгаа.

Шэнэ совхоз тэнжээжэ ядан, нилээд зобоhон юм. Гүрэн түhа хүргөөд бээ, тээд колхозтие боложо шадангүй байхада, hэргүүн ажалай өөрөө өрэхэгүйнь эли байгаа. Юрэнхы дээрээ хэлэхэдэ, Наринай-Адагаа шэнэ ажахы болоходо хүсэд үрдингүй үнинэй тогтонижоhон хуушан байдалдаа тэхэрижэ эхилээ hэн.

Энэ үедэ совхозой директорээр Далай Юндунов томилогдоhон байна. Урдань энэ нүхэр «Улаан Одон» колхозой ахамад агрономоор, Зугаалайн Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой партийна эхин организациин секретаряар хүдэлhэн юм. За-

Нэн түрүүн гэр байра бариха зорилго тон шухала hэн гэб дэ. Түрүүшээр модон брус гэрнүүдые бодхооно. Барилгын материал ходол дутаалдаа, барилгашад ажалаа хаяад ябаха ушар олон байгаа. Тиибэшье хэдэн гудамжа бии боложо, гэрнүүд шэнэ газарта табигдаа. «Ябаган хүн яба зуура» гэдэгтэл эгээл энэ үедэ Алтайн түхэлэй бүтээн гэрнүүд бии болобо.

Мүнөө Наринай-Адагаа тэд ондоо болонхой. Хуушан хотоной дээдэ тээ, сабар добуун дээрэ үргэн сэхэ гудамжанүүдтай, гоё сула гэрнүүдээр тосхон бодошоод байна ха юм. Алтайн гэрнүүдэй хажуугаар модоор, сагаан хирпиисээр барихан байшангууд бодонхой. hууринай захеда шэнэ барилга эхилэгдэнхэй. haяхан бүтэhэн совхозой өөрынь худалдаа наймаанай байшангай хажууда Соёлой ордоной корпус бодоно. Өөhэдынь hүнэй завод баригдажа эхилэгдэнхэй. Дүтын хараада hургуули

бди. Сэхэ харилсаан мэндэ ехэ туhатай. Жэшээнь, мяханай андалдаагаар Ангарск хотоhоо цемент абаха болообди.

Зүб даа, өөhэдөө найдаха, эдэбхи ехэтэйгээр ажалаа ябуулхада, ямаршье хэрэг бүтэсэтэй байна. Наринай-Адагай совхозой мүнөөдэрэй үйлэ хэрэгүүд, ерээдүйнь хараа түсэбүүд урмашамаар юм.

Хуушан хотоной зүүн хойно шэнэ хорёо соо үтэ ажалай байра харагдана. Энэ хэhэг хэhэгээр асаржа хабсарhан модуль-гэр соо манай энэ багай тон түрүүшын радиоэлектроникын зүйлнүүдые суглуул-

даг үйлэдбэриин эхин гэхэ. Энэ Наринай-Адагай совхозой … Хитадhаа 3—4 мэргэжэлтэд ерээд, бусад 20-ёод ажалшадынь нютагай … юм. … 9—10 классай hурагшад …, совхоздоошье олзо оруулжа, … Наринай-Адагай фирмын … телевизорнууд …

Наринай-Адагай байна нэгэ онсо тэмдэг: …

Юрэдөө, бэеэ дээшэ ажал эрхилхэдэ, Наринай-Адагайхид бухы ажабайдалаа hэргээн бодхооно гэхэдэ, алдуу болохогүй байна. Ядажа, Наринай-Адагта гүрэнэй сберкассагүй байhаар. …

Имэдэ даа, Наринай-Адагай шэнэ ажалай … Бүгэдэн бата үндэhэ hуури гэхэ совхозой малшадай, тариашадай, мэргэжэлтэдэй … хүдэлмэриин дүнгүүд ха юм. Тэдэнэй тоодо хонишон Батор Михайлов, тэжээл бэлдэгшэ Жамбал Бальжинимаев, арендатор Василий Эпов болон бэшэшье олоной хубита тухай дурдангүй яажа болохоб?

Б. ДАБАСАМБУЕВ.

Харагшын hанамжа

…ЭГНЭШЭГҮЙ …ДХА ШАНАРТАЙ

…үглееүгүүр ногоон дэл… …аршада иимэ соносхол …байба: «Районно соё… …анда Б-М. Пурбуеэай …басаган» гэжэ зүжэг …табигдаха. Зүжэг …19 сагта эхилхэ юм. …рахыетнай уринабди». …уншаад, ехэтэ гайха… …яад драмын артист… …ай энээгүүр нэгэшье …й hэмнай. Тиигээд …уншахадамни, хабсада… …рнууд нэрлэгдэнхэй …Теэд ямар артистнар …наадаха хаб гэжэ …hомни, Н. Ш. Гылыко… …ой ветеран, Д. Д. Да… …ентгенолог, Е. Г. Цы… …а — арадай театрай …р, П. И. Бадмаев— …олог, Н. Н. Жамьянов …т, Р. Ю. Дуйбанова …шер, Б. М. Цыбик… — уран зурааша, …даева — соёлой хүдэл… …иэ, С. П. Тенганова— …үдэлмэрилэгшэ, С. М. …—стоматолог гэжэ ар… …шэгдэнхэй байбал даа. …дууhан уншаад лэ, …идайнгаа наада ха… …байhые ойлгооб даа.

…тэдэнэй харуулhан …удха тушаа богони… …хөөрэжэ үгэхэ hанаан

…таладаа үрган тэнжэ… …эма басаган (Е. Г. Цы… …а) Бальжима эхэтээ …ылыкова), Доди хойто …(Д. Д. Дабаев) хо… …сада хонишонсор хү… …Зүгөөр хойто эсэгэнь …дуратай хүн ха. Энэнь …ажалда тойбо тодхор …бухы хүдэлмэри Гүн… …ы хоёрой хүсөөр …ажа байна.

…а дунда hургуули …ншье hаа, эжынгээ …шэр байдалда ороод … саашаа дээдэ hур… … hурангүйгөөр, хони… … хүдэлжэ, эжыдээ ту… …жэ бодоhон байгаа. …сэгэдээ архияа хаяжа, …нь хэдэн дахин хэ-

лээ, гуйгаашье. Теэд Доди басаганай хэлэhые юумэн гэжэ тоолонгүй, үнеехил «хара уhая» шудхана. Ара холын хонишодой байрада мэргэжэлтэдшье ерэдэггүй. Хаа-яахан ажахын дарга Тугмид Лудупович (Н. Н. Жамьянов) ёhын тэдыдэ энээгүүр харагдахадаа, ходо яаралтай хэбэртэй, шууд гээд лэ ябашаха. Даргын нэгэ дахин ерэхэдэ, Бальжима ехээр халууржа, хүндөөр үбшэлөөд хэбтэбэ. Тугмид Лудупович дурагүйшэгөөр хонишоноо больницада оруулна. Уданшьегүй Бальжима наhа барана. Тэрэ наhа барахынгаа урда басагандаа иигэжэ хэлэнэ: — «Доди шинии хойто эсэгэ болоно. Шинии эсэгэ Сэрэн юм, Улаан-Үдэдэ ондоо гэр бүлэтэй болонхой. Тиигээд ши Додиие өөрынгөө түрэhэн эсэгэ шэнгеэр hайнаар хэражэ ябаарай».

Гүнсэма эжынгээ хойто тээ дээдэ hургуулида заочноор hурахаяа ороод, нютагтаа больницада санитаркаар хүдэлдэг болоно. Доди Гүнсэмае өөрынгөө басаган шэнгеэр hанажа, дээдэ hургуулида hурахадань туhална, хүлеэжэ ядана. Тиигэhээр архи ууханьшье үсөөн болоно. Эжынгээ захяае Гүнсэма нарин нягтаар дүүргэжэ ябана...

Зүжэгэй табигдахын урдахана элдэб бодолнууд толгойдомни ороhон юм. Жэшээнь, манай соёлой байшангаархин энээнhээ урда буряадаар нэгэшье зүжэг табяагүй аад, гэнтэ бэрхэ болоод, юугээ харуулагша ааб гэхэ мэтээр hанагдаа бэлэй. Зүжэгэй эхилхэеэ байхада, гэдэргээ эрьежэ, зал руу hэмээхэнээр харабаб. Ородшье, буряадшье зон яhала сугларанхай hууба. Досоомни хүнгэн тэнюун болоходол гээ hэн.

Зай, иигээд зүжэгэй hүүлээр түрэhэн бодомжо тухайгаа хэлэхээр болобо. Зүжэгэй хахадыень хараад байхадаа, үйлэдэнь дууhан ээлэгдэжэ, ямар

нэгэ танилайдаа ороод, hониниень шагнажа hууhан шэнгеэр мэдэрэгдээ hэн. Хүшэгын нээгдэхын урдахана Шэнэ-Бэрээнэй заводой больницын хирург Анатолий Гармаевич Шагдуровай лимбэ дээрэ наадахада, харагшад ехэ гоёшоожо шагнаба. Бүхы арбан нэгэн артистнар яhала оролдожо наадаа. Бултадаа бэлиг шадабаритай байна. Эдэ зон булта өөр өөрын ажалтай ааб даа. Тиигэбэшье сүлөөтэй сагаа гамнангүй, зүжэг бэлдэжэ, улад зоноо баясуулха гэhэн зорилго урдаа табяа гэзшэ. Энээниие сэгнэхэ ёhотойбди. Бултыень дурдахын тула горитойгоор бэшэхэ хэрэгтэй. Тикмэhээ уншагшадые хашараахагүйн тула, заримыень тэмдэглэхэмни. Ажалай ветеран Надежда Шагдуровна Гылыкова Бальжима эхын роль наадахадаа, өөрынгөө гэртэ өөрынгөө үхинтэй хөөрэлдэжэ байhан мэтээр үзэгдэхэ юм. Даша-Цырен Доржиевич Дабаев (Доди) ойгоргүй тодоор, ойлгосотойгоор наадана. Мүн Елена Гончиковна Цыбикжапова (Гүнсэма) ёhотойл актриса шэнгеэр наадана даа. Даши Лубсанович Цырендоржиев гоёор зурадагтаал адли, зүжэгтэ гоёор наадажа шадаа. Түрэhэн арадтаа дуратай, арадайнгаа соёлые, ёhо заншал гамнадаг, саашань хүгжөөхые хүсэдэг хүн хулжаха элдэб шалтагаан бэдэрэнгүйгөөр, сэнтэй хэрэгтэ хам оролсохо хэзээдэшье бэлэн байдаг. Загарайн арадай театрай коллектив тушаа иигэжэ одоол хэлэмээр лэ.

Энэ зүжэгөө май соо аймагайнгаа хүдөө нютагуудаар харуулжа, ажалшадые баясуулаа юм.

Саашанхи түсэбүүд тухайгаа театрай режиссёр Е. Г. Цыбикжапова иигэжэ хөөрөө hэн. Ерэхэ намартаа Даша-Рабдан Батожабайн «Төөригдэhэн хуби заяан» гэhэн романай удхаар зүжэг найруулжа табиха. Арба гаран жэл соо эндэ хүдэлхэдөө, Елена Гончиковна дүй дүршэлтэй болонхой. Нютагайнгаа үхибүүдые, мэргэжэлтэдые эдэбхижүүлжэ, түрэлхи хэлэн дээрээ зүжэгүүдые бэлдэжэ харуулха гэhэн зорилгонь мүнөө сагта сэгнэшэгүй удха шанартайл.

Ч. БАТУЕВ,
инженер.

hурагшадай зунай амаралта

АША ТУhАТАЙГААР...

Туранай совхозой дирекци ерээдүйнгөө халаан — үхибүүдэй амаралтада, хүмүүжүүлгэдэ ехэ анхарал табина. Жэл бүри ажахын хоёр отделенидэ hурагшадай амаралтын ба ажалай лагерь эмхидхэгдэдэг юм. Мүнөө зун ниитын адуу малда шэмэтэ тэжээл болохо куузику Туранай, Хойто-Голой дунда hургуулинуудай үхибүүд 20 гектар газар дээрэ ургуулжа хуряаха хүсэлэнтэй.

Баруун-Агуунхын полидо Туранай hургуулиин үхибүүд арбан гектар дээрэ куузику ургуулжа, ажалаа оролдосотойгоор ябуулна. Багшанар В. С. Дармаев (хүтэлбэрилэгшэ) Р. Ж. Манзарова, З. Б. Шагдурова, Т. Д. Дармаева гэгшэд hурагшадаараа суг хүдэлнэ. Үхибүүд сүлөө сагаа hонирхолтойгоор үнгэргэнэ.

Тус hургуулиин аха классай hурагшад багша Д. Д. Ангархаевай ударидалга доро hургуулиингаа хорёо харша, байра байдал заhабарилна. Тэдэнэр отделениингээ тракторна бригадын хуушан мастерской заhабарилжа, hуралсалай үйлэдбэриин пункт нээхэ түхеэрэлгэ хэнэ.

Зунай туршада Туранай лесничествэдэ хорин үхибүүдhээ бүридэhэн эдир ойн харуулшадай бригада ажаллана. Үхибүүд хорин гектар дээрэ залуу модо ургуулха даабаритай. Ойн эдир харуулшадые hургуулиин багша Б. Ш. Ошоров ударидана. Тэдэнэртэ лесничиин орлогшо Л. И. Полубенцова заабари зүбшэлнүүдээрээ туhална. haяхан тус бригада нэгэ тонно халяар hургуулиингаа, мүн сельпогой столоводо бэлдэжэ тушаагаа.

Б. ШАРАКШАНОВ.

УКРАИНЫН ССР. Совет-Швей царини хамтын предприяти Одессэдэ хүдэлгэгдэжэ захалба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: бригадир М. Трофимов, слесарь-хабсаргагшад А. Копчук, О. Короткий гэгшэд «БИОН-01» аппарадай дэргэдэ.

ТАСС-ай фотохронико.

II. «МЭНДЭ АМАР, МОНГОЛ ХАНИНАР!»

(Эхиниинь июлиин 3-най номерто).

Үглөөдэрынь эртэхэн хоёр оронной нангин хилэ дабажа гараhан Буряад оронойм ветерануудай зүрхэ сэдьхэлдэ хүлгөөтэйхэн байгаал хаш. Аха дүү Монгол ороной дэбисхэр дээрэ гаража ерэхэдэнь лэ аягатай тарагаар — сагаан эдеэнэйнгээ дээжэ үргэн угтажа абаба. Дайнай, ажалай ветеранууд анда нүхэдтэйгөө хоёрдохёо уулзажа байбашье (урда үдэрын Хяагтада уулзалга болоо hэмнай) түрүүшынхиеэ харалсаhан мэтэ сэдьхэлэйнгээ уяралай долгин дээрэ мэндэшэлэлдэн, хам тэбэрилдэнэ.

Богонихон сагай туршада болоhон угтемжын hүүлээр Буряад оронойм сагаан буурал толгойтой ветеранууд Монголой Арадай Республикын хилэ дээрэхи Алтан Булаг хотын хубисхалай музейдэ ошобод. Городой зүүн захада, hэеы гэрэй түхэлтэйгөөр түмэр, бетон болон хирпиисээр баригдаhан түхэрэн байшан газаа талаhаа hонирхомоор hэн. Энэ музейн байшаниие манай Эхэ ороной барилгашад 1971 ондо бодхоожо, бэлэг болгон бариhан байгаа. Хубисхалай музейн үргэн ехэ хашаа соо МНР-эй вождь, Монголой Арадай Революционно партиие байгуулагша Дамдинай Сүхэ-Баатарай бюст-памятник жэрбын харагдана. Буряадаймнай ветерануудай түлөөлэгшэд анда нүхэдтэйгөө хамта эндэ веногуудые табижа ёhолоо. Удаань Монголой ветеранууд айлшадаа музей орожо харахыень уриба. Газаа талаhаа багаханшье hаа, досоогоо багтаамжатай ехэ байба. Нэгэдэхи дабхартань гол түлэб Монголой Арадай Республикын анхан байгуулагдаhан түүхэ бодото баримтануудаар баталагдан харуулагданхай.

Хубисхалай урда тээ үгытэй ядуу монгол арадай гурбан дабхар дарлалта, мүлжэлгэ доро байhыень карикатурна зурагууд элеэр харуулна. Мүн эндэ монгол революционернүүд, партизануудай баатар табьяата тэмсэл үргэнөөр тайлбарилагданхай. Жэшээлбэл, музейн ханада совет-монгол партизан Иннокентий Еферьевич Мельниковэй үнэмшэлгэ, фото-зураг, абажа ябаhан арhан сүүмхэнь үлгөөтэй байна. Тэрэшэлэн тээ саанаханань 15 наhатай үхибүүн Бадмын Гомбожав совет-монгол партизануудай отрядта орэжэ hайн дураараа ороод, Үнгэрхэй, Ехэ Хүдэри, Мөөрөөшэ болон Бурдуные сагаантанhаа сүлөөлэлсэhэн байгаа гээд уншанабди. Эдэ планшедүүдэй дэргэдэ эдир партизанай хубсаhан, hэлмэ, буу табяатай байха юм.

Эндэ партизанууд олон ааб даа. Буу, зэбсэгынь, абажа ябаhан хэрэгсэлнүүдынь булта олоной үзэмжэдэ харуулагдахаар табигданхай. Партизануудhаа гадна монголой, мүн манай дүлэтэ революционернүүдэй нэрэ эндэ мүнхэлэгдэнхэй. Аха дүү монгол нүхэдтөө шэнэ байдал байгуулхадань али бухы талаhаа туhаламжа үзүүлhэн Элбэг-Доржо Ринчиногой, С. Нацовай фото-зурагуудые, тэрэ үеын түүхэтэ документнүүдhээ фото-буулгабаринуудые хүнүүд hонирхон харана.

Музейн хоёрдохи дабхарта социалис Монголой түйлалтанууд, мүн мүнөө үе сагта уласхоорондын оршом соо хани барисаа, харилсаа холбоогоо улам бэхижүүлжэ, үргэдхэжэ байhан тухайгаа элеэр зураглан харуулагдана. Музей соо кино-лектори хүдэлдэг юм. Айлшаар ерэhэн манай ветеранууд Сүхэ-Баатарай наhанайнь намтарые, мүн революционно ажал ябуулгыень дэлгэн тайлбарилhан фильм хараа.

Сэдьхэлээ хүдэлгэн хаража, мартахагүйгөөр хадуужа абаhан түүхын үнэтэ шухаг зүйлнүүдhээ хахасаhаар Сүхэ-Баатар хото тээшэ зурыhан харгыгаар табилуулбабди.

Газаа сэлмэг. Молор hайхан Монголой үргэн тала урдамнай нэмжынэ. Алтан Булаг хотоhоо хараатайхан газарта үн-

дэр нюсэгэн гүбээ дээрэ дурасхаалай хүшөө-стелла сайран харагдана. Дардам харгын урдахи энэ памятник бэhал өөрын онсо түхэлтэй. Тодорхойлбол, МНР-эй вождь Сүхэ-Баатар Совет Россин хилэ шадархи Хяагта хотын дэргэдэхи Маймаченд шэбээлээд байhан гоминьданай ээрхэг түримхэй сэрэгүүдтэ добтолжо, hамна бута сохижо, түрүүшынгээ бахархама ехэ илалта түйлаhан байгаа. Энэл дайн байлдаанай үедэ шатажа хосорон алдаhан Маймаченэй hуурида сүлөөтэ Монголой Арадай Республикын Алтан Булаг хото мүндэлөө гэжэ тэндэхи түүхэшэд тайлбарилна.

Арадай жаргалай Монгол орониие байгуулхын түлөө ами бэеэ хайрлангүй дайлалдаhан Сүхэ-Баатарай сэрэгшэд тухай улад зоной дунда үльгэрэй баатарнууд мэтээр таранхай байна.

Монголой эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэлдэ ороhон, Сүхэ-Баатарай сэрэгшэдэй долоон хүн бүхэндэ 31 гоминьдановецуудай хүртэхөөр олон дайсан эндэ сугларaад байгаа. Тиин монгол партизануудай дунда хамагhаа булюу хүсэ тамиртай, Заан бүхэ гэжэ алдаршаhан Самбуу бии байhан ха. Тэрэ буугайнгаа hомоной дууhахада, амидыгаар барихаар хүреэлжэ ерэhэн дайсадаа нэгыень абаад, нүгөөдыень сохижо hүнөөгөө гэхэ. Энэл үедэ гоминдановецуудай нэгэн буудажа шархатуулаад, олоороо хамhажа унагааhанайнгаа hүүлээр энэл гүбээ дээрэ зэрлиг муухайгаар хэдэн хуби болгон сабшажа алаhан байгаа гээд монгол ветерануудай нэгэн удхалан хөөрэнэ. Иимэ баатаршалгануд олон байhан ааб даа. Юрэнхы дээрээ энээхэн гүбээгэй хормойдо нилээд шанга байлдаан болоо гэжэ монгол нүхэднай хөөрэнэ.

Эндэhээ нилээд ябаад, Чингис хаанай тогтожо отоглоhон, хоёрдохи hамгаяа эндэ ушаржа олоhон газартань хүрэжэ ерэбэбди. Анханда отогложо, бүлэг бүлэгөөрөө ажаhуудаг, хоорондоо ямаршье холбоогүй байhан түрэлхи үндэhэ яhатанаа суглуулжа, нэгэ томо гүрэн болгожо шадаhан Чингис хаанай түрэhэн үдэрыень мүнөө энэ орондо үргэнөөр тэмдэглэнэ. Энэ ушараар Боор hайрын талада, аршаан булагай дэргэдэ отогыень бэдэржэ олоод, гранит шулуун хүшөө бодхоожо, хэлэhэн үгыень hиилэн бэшэхээр хүдэлмэри ябуулагдажа байгаа бэлэй. Тодорхойлбол, уран зурааша-скульптор Д. Нямжав эндэ ерэнхэй, бэлэдхэлэй хүдэлмэри хэжэ байгаа hэн.

Эндэхи аршаанта булаг баhал түүхэтэй. Анханда нүүдэл байдалтай малшадые уhаар хангахаар худаг үрэмдэhэниинь 80 метр гүнзэгыhөө уhан сорьёлжо гараа юм. Ямаршье бүлүүр түхеэрэлгэгүй, үрэмдэлгын хоолойгоор үбэл, зунгүй бурьялан гарадаг энэ уhаниинь горхолон саашаа урдабашье, холо ошонгүй дахяад лэ газарайнгаа гүн руу шэнгэшэдэг байба. Эрдэмтэдэй, гидрологуудай шэнжэлхэдэнь энэ аршаан булагай доронь 8 километр үргэнтэй, 11 километр утатай, сэбэр уhатай тон томо нуур сэлэлжэ байдаг байгаа юм. Мүнөө оршон шадархи талаарнь түбхинэhэн хонишод, үхэршэд, адуушад энэ булагhаа уhа эдижэ, малаа ундалуулжа байна.

Үзэсхэлэн гоё байгаалитай, уhа булагтай энэ талын энгэр дээрэ үндыhэн хүүхэндэ дурлаhан Чингис хаанай hүлдэ дурасхаалые тэмдэглэhэн hайндэртэ hур харбалгаар, агта моридой хурданиие туршалгаар, бүхэ барилдаагаар ехэ мүрысөөн үнгэргэгдэхөөр хараалагдана. hайндэрэй болохо үдэр энэ газартань автомашина гү, али мүнөөнэй транспортаар хүрэжэ ерэхэнь хорюултай байха. Холоhоо ерэhэн айлшад бухы транспортнуудаа найрай болохо газарhаа гурбан километр холо орхижо, тэндэhээ морёор хүргүүлхэ юм. hайндэрэй найр зугаае эмхидхэгшэд элдэб мүрысөөндэ эрхимлэгшэдые урмашуулха шан тогтоонхой байгаа hэн. Жэшээлбэл, нэгэдэхи hуурида гарабал морин шанда, хоёрдохи — хонин, гурбадахида мүнгэн шан барюулагдаха юм.

Аршаан булагhаань амасаhан ветерануудай харгыгаа үргэлжэлүүлээ бэлэй. МНР-эй Сэлэнгэ аймагай түб — Сүхэ-Баатар хотын ехэ талмай дээрэхи Сүхэ-Баатарай хүшөө-памятнигта веногуудые табижа ёhолоод, сагаан буурал толгойтой дайнай, ажалай ветерануудай уулзалга-үдэшэлгын сайлалга дээрэ халуун дулаан үгэнүүдээ андалдаа hэн.

Үдэрhөө үдэртэ үндын бодожо байгаа энэ городой түхэл шарай hүүлэй жэлнүүдтэ улам hайхан болоо. Байрын гэрнүүд жэрылдэн бодхоогдоно. Промышленна предприятинууд мүндэлнэ. Эндэшье совет мэргэжэлтэдтэй, барилгашадтай уулзабабди. Аха дүүгэй хани халуун харилсаа холбооной охин соо шэнэ Монгол орон улам үзэсхэлэн гоё боложо байна гэhэн мэдэрэлдэ абтанхай ветерануудай нютагаа бусажа ерээ hэн.

Вл. ЖИГЖИТОВ,
манай тусхай корр.

УЛААН-ҮДЭ — ХЯАГТА — АЛТАН-БУЛАГ — СҮХЭ-БААТАР — УЛААН-ҮДЭ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Алтан-Булаг хотын хубисхалай музейн дэргэдэхи Сүхэ-Баатарай хүшөөгэй дэргэдэ венок табигдаба, Чингис хаанай хүшөө бодхоохо уран зурааша-скульптор Р. Нямжав.

Авторай фото.

ХИЛЫН СААНАhАА
ТАСС · АПН

ПРАВИТЕЛЬСТВЫН ГАЗЕТЭ

…ААН-БААТАР. Пра…ствын «Ардын эрхэ» …ын түрүүшын номер …гдэн гараба. Партиина …түрэнэй зургаануудай …нуудые амяарлаха зо… …ор энэ газетэ дахин …дэг болохо тухай шиид… …и апрельдэ болоhон …П-гэй онсо съезд дээрэ …ан абтаhан юм. …етэ долоон хоногтоо … дахин гараха юм. …эй Арадай Ехэ хура-

лай Президиумэй түрүүлэгшэ П. Очирбатын уншагшадта зорюулhан амаршалга түрүүшын номерто толилогдоо. Монгол орондо хубилган шэнэдхэлгэ шэнэ шатадаа ороо гэжэ тэрэ тэмдэглээ. Совет «Известия» газетын редакци Монгол ханинараа амаршалаад, общество дотор демократи үргэдхэлгэдэ, монгол-совет хани барисаа шэнэдхэлгэдэ шэнэ газетэ ехэ хубитаяа

оруулха байха гэжэ этигэжэ байhанаа элирхэйлээ.

Монголой ниислэлэй соёлой ба амаралтын «Найрамдал» гэhэн түбэй сэсэрлиг соо «Ардын эрхэ» газетын hайндэр болоо. Спортсменүүд, уран hайханай коллективүүд, журналистнууд ба уран зохёолшод тэрээндэ хабаадаа. МНР-эй Арадай Ехэ хуралай Президиумэй түрүүлэгшэ П. Очирбат, МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Ш. Гунгадорж hайндэртэ байлсаа hэн.

ПОЛЯК ТАРЯАШАДАЙ ЭРИЛТЭ

…РШАВА. Эндэхи …льно үйлсөөр оршодог …шын хүдөө ажахын ба …хоолой промышленнос… …министерствын байшан …ргын үдэр жэгтэйгээр …даба. Тэрэнэй бухы …үүд хаалтатай байба. …ональна түгүүд, мүн …өө нютагуудай асуудал… …ые шиидхэхэ эрилтэ та… …бди!» гэжэ бэшээтэй … транспарант байшан

дээрэ үлгөөтэй. Правительствын аграрна политикые буруушаажа байhан тухайгаа соносхоhон поляк таряашадай түлөөлэгшэд министерствын байшангые хоёр үдэр эзэлжэ байгаа. Хүдөө ажахын продукци худалдан абалгын адаг бага сэнгүүдые ехэ болгохо, hүнэй мал ажалай орео асуудалнуудые

шиидхэхэ, шэнэ ургасын ороохо ба рапс худалдаха тодо гурим хангаха, продукци гадаадын оронуудта худалдаха ба гадаадаhаа худалдажа абаха политика тодорхойлходоо, поляк таряашадай аша туhые хамгаалха эрилтэнүүдые хүдөөгэй ажалшад табиhан байна.

ДЖОРДЖ БУШ НЕЛЬСОН МАНДЕЛЭТЭЙ УУЛЗАБА

ВАШИНГТОН. США-гай президент Джордж Буш Америкын ниислэл хотодо ерэhэн ЮАР-ай хүн зоной Африкан олонхиин эрхэнүүдэй түлөө элитэ мэдээжэ тэмсэлшэ, Урда Африкын африкан национальна конгрессэй (АНК) президентын орлогшо Нельсон Манделэтэй Сагаан байшан соо уулзажа хөөрэлдэбэ. ЮАР-тахи байдал, Урда Африкын засаг захиргаанда эсэргүүгээр США-гай экономическа хашалта харшалалтанууд гэхэ мэтэ асуудалнууд хөөрэлдөөнэй үедэ гол анхаралда табигдаhан байгаа.

Мүнөө уласхоорондын байдалай гуримшуулан haйжаруулагдажа байха үедэ ЮАР-ай асуудалые үнэн зүбөөр шиидхэхээр саг хүрэжэ ерээ гэжэ Н. Мандела Сагаан байшан соо үгэ хэлэхэдээ тэмдэглээ. Харилсаагаа үндэhөөрнь hайжаруулжа байhан США болон СССР-эй жэшээе дэлхэйн оронууд дэмжэхэ аабза гэжэ найдажа байhанаа тэрэ мэдүүлбэ.

СЪЕЗД НЭЭГДЭЭ

УЛААН-БААТАР. Ороной эрхэтэн бухэнэй эрхэ сүлөөтэйгөөр шажанда шүтэхын тула Монголой hүзэгтэй хүнүүдэй холбоон ороллдохо юм. Тэрэнэй түрүүшын съезд нээгдээ.

Газар дэлхэйн хүнүүдэй амгалан тайбан ажаhуухын түлөө ламанарай ном уншалгаар хуралдаан эхилээ hэн.

Гол түлэб Буддын шажанда шүтэдэг хүнүүдые нэгэдүүлhэн холбооной 10 мянган гэшүүдые түлөөлhэн 700 гаран делегадууд хуралдаанай хүдэлмэридэ хабаадана. Тус холбооной президент С. Баянсаган элидхэл хээ. Уржадэр байгуулагдаhан Монголой Буддистнуудай демократическа партиин ударидагша Ц. Баярсүрэн делегадуудта хандажа, бахал үгэ хэлээ.

Тус хуралдаан холбооной устав ба платформо баталан абаха юм.

Дэлхэйн эгээл хүндэтэй ламанарай нэгэниинь болохо, Индиин Республикаhаа МНР-тэ байдаг элшэн сайд Г. Кушок Бакула хуралдаанай хүдэлмэридэ хабаадана.

ТАСС: ТОБШО hОНИН

КИРОВ (Калужска область). Шэрэм шудхалгын заводой ажалша коллективэй совет юрэ бусын шиидхэбэри абаа hэн. Ерэхэ жэлhээ ажалай ба Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай ветерануудта заводой мүнгөөр газетэ, журналнуудта захил хэгдэхэ болоо юм. Хоёрдохи жэлээ арендно гуримаар хүдэлжэ байhан предприятиин ашаг олзоhоо энэ зорилгоор мүнгэн hомологдохо ёhотой.

МАРИУПОЛЬ (Донецкэ область). Нютагай Соведэй захилаар УССР-эй АН-эй ботаническа саадай эрдэмтэд энэ промышленна түбэй оршон тойронхи дайдые шэнжэлжэ үзөөд, хотодо элдэб модо, hөөг бургааhа тариха талаар заабаринуудые үгөө hэн. Байгаали хамгаалха комплексно «Донбасс» программые бэелүүлгэдэ хабаадаха зуураа, индустриальна регионой нютагай хэдэн Соведүүд болон предприятинуудтай баталагдаhан 35 хэлсээ бэелүүлхэ талаар ботаническа саадай эрдэмтэд хүдэлжэ байнхай.

(ТАСС).

Городой зунай III наадануу

ГУРБАН ЖЭЛ УДАА ДАРААЛАН...

ГОРОДОЙ зунай спортын наадануудай үнгэргэгдэжэ эхилһэнһээ хойшо Буряад ороной ниислэл хотын бүхы гурбан райондо физическэ культура ба спортые хүгжөөхэ, тэрэнэй үндэһэ һуури байгуулха, түхеэрэлгэ хэрэгсэлнүүдые тодхохо талаар ехэ юумэн хэгдээ.

Городой спортын III нааданууд Октябрьска райондо, Зүүн Сибириин технологическа институдай наймадахи корпусой дэргэдэхи стадион дээрэ үнгэргэгдэбэ. Һара хахадай турша соо эдэ наадануудта бэлэдхэл хэхэ үедэ барилга-хабсаралгын 7-дохи захиргаанай барилгашад, технологическа институдай физическэ хүмүүжүүлгын кафедрын багшанар ехэ ажал хэһэн байна. Стадион дээрэ хүнгэн атлетикын урилдаанай харгы гаргагдажа, резинээр хушагдаа, трибунанууд түхеэрэгдээ. Хүнгэн атлетикын манеж бүри болбосон түхэлтэй болгогдоо. Спортын зал мүнөөнэй түхеэрэлгэ хэрэгсэлнүүдээр хангагдаа. Стадион спортын бүлгэмүүдэй тугуудаар, уряа лозунгнуудаар шэмэглэгдэнхэй. Спортын маршын аялга зэдэлнэ.

Районуудай суглуулагдамал команданууд парадта жагсажа, зунай спортын III нааданууд нээгдэбэ. Физкультура ба спортын талаар городской комитедэй түрүүлэгшэ Ж. Д. Цыденов рапорт үгэбэ. Арадай депутадуудай Улаан-Үдын горсоведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ А. Ф. Абрэмов үгэ хэлэхэдээ, энэ ехэ наадаҥай нээгдэһээрнь суглараг-шадые халуунаар амаршалаад, физкультурнигууд болон спортсменүүдтэ амжалта хүсөө. Городой спортын ээлжээтэ наадануud нээгдэбэ, гэжэ тэрэ соносхобо.

Наадаҥай үнгэргэгдэжэ байһан районой спортсменүүд: теннисистнүүд Татьяна Пурбуева, Александр Мугдуев, хүнгэн атлет Сергей Викулин, баскетболист Надежда Иванова гэгшэд наадануудай туг барижа ябана. Районой хүтэлбэрилэгшэд — КПСС-эй Октябрьска райкомой нэгэдэхи секретарь А. К. Малиновский, районно Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ, Буряадай АССР-эй арадай депутат Н. П. Быков, ВЛКСМ-эй райкомой нэгэдэхи секретарь Александр Халбаев гэгшэд парад-жагсаалай урда алхалалдана.

ВСТИ-гэй кафедрые даагша, доцент, РСФСР-эй габьяата тренер Г. Б. Баймеев наадаҥай тугые угтан абажа, СССР-эй Гүрэнэй гимнын һүр жабхаланта аялга хүгжэм доро үргэбэ.

Спортын гурбадахи наадануудай һүлдэ болохо мүнхын зула-гал стадион руу оруулагдана. Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводой булад хайлуулгын цехэй халаанай начальник, ажалай ветеран, «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденто Б. Б. Новиков энэ зула-галые нососоһон байгаа. Дүрэ буляалдалгын барилдаагаар дэлхэйн, Европын ба СССР-эй чемпион, СССР-эй габьяата мастер Борис Будаев мүнхын галые хүндэтэйгөөр хүлеэн абаад, хүнгэн атлетикын олон зүйлөөр «Хани барисаан» гэжэ уласхоорондын мүрысөөндэ мүнгэн медаляар шагнагдагша, СССР-эй оло дахин чемпион, уласхоорондын олон мүрысөөнүүдтэ илагша, уласхоорондын классай спортын мастер Надежда Миромановада дамжуулба. Тэрэ стадионой баруун захада түхеэрэгдэһэн бойпуур-аяга соо мүнхын зула-гал бадарааба!

Мүнхын галай носоогдомсоорнь, судья, дүрэ буляалдалгын барилдаагаар СССР-эй спортын мастер Мэлс Балдаев, хүндэ атлетикээр СССР-эй спортын мастер Александр Поломошин гэгшэд зүб шиидхэбэринүүдые абахабди, үнэн сэхээр тэмсэхэбди гэжэ судьянар болон спортсменүүдэй зүгһөө тангаригаа үгэнэ.

...Удаань городой спортын III наадануудта хабаадагшадта зорюулжа, мэргэжэлтэ артистнууд болон ниислэл хотын предприятинуудай уран һайханай бүлгэмүүдэй гэшүүд, нарин сэмбын комбинадай «Забайкальская россияночка», «Тоонто» «Уряал», «Магтаал» гэжэ арадай ансамбльнууд концерт-наада табижа, суглараг-шадые баясуулаа. Энэ концерт филармониин дуушан, Буряадай АССР-эй габьяата артист Аюша Данзановай «Тоонто нютаг» гэжэ дуун гүйсэдхэлгөөр эхилбэ. Буряад, ород болон бусад арадуудай уянгата һайхан дуунууд, сахилгаан түргэн хатар наадан спортдо дуратайшуулай нюдэнэй хужар шэхэнэй шэмэг болоһон байха юм...

Гурбан районой суглуулагдамал командануудай, мүн республикын ниислэлэй анда хото болоһон МНР-эй Дархан хотын 40 гаран атледүүд хабаадажа, спортын юһэн зүйлөөр хабаая туршаба. Хүнгэн атлетикэ, бүхэ барилдаан, гиир үргэлгэ, аргамжа таталга, волейбол, баскетбол, футбол, городки, столой теннисээр мүрысөөнүүд городой спортын III наадануудай программада оруулагдаһан байгаа. Хоёр үдэрэй туршада урилдаанай харгы, барилдаанай хибэс, футболой талмай дээрэ, спортын залнууд соо һонирхолтой, шанга тэмсэл болобо. Спортын эдэ зүйлнүүдээр болоһон мүрысөөн тухай энэ репортаж соогоо хөөрэхэмнай.

ХҮНГЭН АТЛЕТИКЭ. Эхэнэрнүүд болон эрэшүүл — 100, эхэнэрнүүд — 1000, эрэшүүл 3000 метрэй зайда урилдаһан, эхэнэрнүүд ба эрэшүүл утые харайһан, ехэ шведскэ эстафетэдэ хабаадаһан байна.

Арадай эрдэм һуралсалай министерствын «Трудовые резервы» бүлгэмэй инструктор, спортын мастерта кандидат Вера Чистякова 100 метрэй зайе 12,2 секунда соо гаталжа, городой спортын III наадануудай чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. Мүн лэ Советскэ районой түлөөлэгшэ Галина Сизых — хоёрдохи, Людмила Яковлева (Октябрьска район) гурбадахи һууринуудые эзэлээ.

49-дэхи һургуулиин физкультурын багша, спортын мастерта кандидат Сергей Викулин (Октябрьска район) энэ зайда тэбхэр 11,0 секунда саг харуулжа, альга ташалгаар угтагдаа. Сергей Цыдыпов (Советскэ район) оройдоол 0,1 секундаар гартажа, мүнгэн медаляар шагнагдаба. Железнодорожно районой түлөөлэгшэд А. Епачинцев, А. Сахиров гэгшэд адли саг харуулбашье (11,6 секунда), Епачинцев халта урид-лажа, гурбадахи һуурида гараһан байна.

1000 метрэй урилдаанда «Трудовые резервы» бүлгэмэй инструктор, спортын мастер Татьяна Маслова илалта түйлаха ёһотой гэжэ суглараг-шад багсаамжалаа һэн. Зүгөөр Советскэ районой түлөөлэгшэ, спортын мастерта кандидат Ирина Лазарева һайн һорилго бэлэдхэлтэй байжа, 3 минута 07,5 секунда саг харуулан, түрүү һуури эзэлбэ. Т. Маслова — хоёрдохи, Л. Малофеева (Железнодорожно район) гурбадахи шатын дипломуудаар шагнагдаһан байха юм.

Профсоюзуудай спортын бүлгэмэй тренер, спортын мастерта кандидат Сергей Самокрутов (Советскэ район) хурдан сүлхэ байһанаа харуулжа, 3000 метрэй зайда чемпион болоо. Тэрэ зайгаа 8 минута 43,8 секунда соо гаталһан байба. Бэлигтэй бэрхэ залуу атлет Евгений Лыков 21,1 секундаар гартаба. Хүндэлэлэй табсангай гурбадахи шатада гарахын түлөө спортын ветерануд — СССР-эй спортын мастернууд Федор Капустин (Железнодорожно район) Валерий Дарбаков (Октябрьска район) хоёрой хоорондо илангаяа шанга тэмсэл болобо. Эндэ Ф. Капустин 9.33,4 минута сагтайгаар бронзо медаляар шагнагдаа. 52-дохи дунда һургуулиин физкультурын багша Валерий Дарбаков 50 гаран наһатай болоошье һаа, спорттоёо ханилһаар зандаа. Тиигэжэ тэрэ хэдэн залуу урилдаашадые хойноо үлөөжэ, суглараг-шадай зүгһөө альга ташалгаар угтагдаһан байха юм.

Эхэнэрнүүдэй болон эрэшүүлэй дунда үнгэргэгдэһэн шведскэ эстафетэ дамжуулгатай урилдаанда Советскэ районой команда онсо шалгарба. И. Лазарева, Г. Сизых, В. Чистякова, Т. Маслова гэгшэдһээ бүридэһэн тус команда зайнуудтаа 2 минута 33,8 секунда саг харуулжа илаба. Железнодорожно ба Октябрьска районуудай түлөөлэгшэд удаадахи һууринуудта гараһан байха юм. С. Самокрутов, Е. Лыков, С. Цыдыпов, Н. Суворов гэгшэдһээ бүридэһэн Советскэ районой команда наадануудай лауреат болобо. Октябрьска районой урилдаашад мүнгэн медальнуудта хүртөө.

Утые харайлгада мүн лэ энэ районой командын гэшүүд В. Чистякова — 5 метр 12 сантиметр, Н. Суворов 6 метр 51 сантиметр үрэ дүн харуулжа, чемпионууд болобо. Г. Сизых, О. Москальцева, С. Викулин, А. Кривоносов гэгшэд түрүү һууринуудай нэгые эзэлһэн байха юм.

Хүнгэн атлетикын мүрысөөнэй дүнгүүдээр Советскэ районой суглуулагдамал команда илажа, горспорткомитедэй кубогаар, 1 шатын дипломоор шагнагдаба.

БҮХЭ БАРИЛДААН. Буряад арадай бүхэ барилдаан хадаа городой спортын наадануудай гол зүйл гэжэ тоологдодог юм. Гэбэшье энэ жэлдэ барилдаашад үсөөн сугларaa гэжэ абаһаар лэ тэмдэглэлтэй. Тэдэнэр табан шэгнүүртэ хабаая туршаба.

Буряадай багшанарай институдай студент Максим Молонов 56 килограммай шэгнүүртэ барилдахадаа, бултыень тогтоон, торгонгүй диилэжэ гараа.

64 килограмм. Тус шэгнүүртэ спортын хэдэн мастернууд сугларжа, тэмсэлые улам шангадхаһан байха юм. 1985 оной РСФСР-эй чемпион, «Динамида» гэжэ уласхоорондын ехэ мүрысөөндэ илажа гараһан Владимир Актинов спортын мастернууд Антон Батуев, Юрий Сандаков гэгшэдые шүүжэ, түрүү һуури эзэлээ.

72 килограмм. Эндэ спортын мастернууд Александр Бардаханов Гомбо Шагдуржапов хоёрой хоорондо ана мана тулалдаан боложо, авиационно заводой слесарь Бардаханов нүхэрөө бүдэрүүлээд, чемпион болоо. Буряадай багшанарай институдай студент Шагдуржапов хоёрдохи, Д. Ошоров (Октябрьска район) гурбадахи һуури эзэлээ.

82 килограмм. Советскэ районой түрүүлэгшэ Владимир Шестаковтой тэнсэжэ барилдаха хүн олдобогүй. Түгэсхэлэй наа данда Константин Лавриновичтой (Железнодорожно район) уулзаһан байгаа.

Хүндэ шэгнүүртэ мүн лэ Советскэ районой командаһаа спортын мастер Владимир Ванкеев эрхимлээ.

Мүрысөөнэй дүнгүүдээр Советскэ районой команда илажа, кубогаар, дипломоор шагнагдаба. Железнодорожно районой бүхэшүүл — хоёрдохи, Октябрьска районой спортсменүүд гурбадахи һууринуудта гараба.

Городой наадануудай абсолютна чемпионые тодоруулхын тула түгэсхэлэй мүрысөөндэ Владимир Актинов Владимир Ванкеев хоёр уулзахадаа, тэнсүү шангаар тулалдажа, суглараг-шадые баясуулаа. Түрүүшын табан минута соо хэниинь-шье булижа шадабагүй. Үшөө табан минута нэмэлтэ саг үгтэбэ. Хэнэйньшье диилээгүй һаань, хүнгэн шэгнүүртэйнь илаһанда тоологдохо ёһотой һэн. Эгээл тиимэһээ В. Ванкеев эршэдэжэ, 9 минута 10 секундын үнгэрөөд байхада, илалта түйлажа, абсолютна чемпион болобо!

БАСКЕТБОЛООР мүрысөөн ВСТИ-гэй спортын зал соо үнгэргэгдөө. Эрэшүүлэй болон эхэнэрнүүдэй дундаһаа Советскэ районойхид онсо шалгарба. Энэ районой эрэшүүлэй команда Октябрьска районой баскетболистнуудые 51:49 тоотойгоор шүүгээ. Пивын заводой мастер Сергей Бузин (№ 8) аяар 32 очко командадаа асаржа, илалтаяа батадхаһан байгаа. Советскэ ба Железнодорожно районой эрэшүүлэй командануудай уулзалга ана мана тэмсэлдэ үнгэрбэ. Һүүлшын дүрбэн минутын үнгэрөөд байхада, табло дээрэ 57:57 гэһэн тоо яларжа байба. Саашадаа Советскэ районой түлөөлэгшэд С. Бузин, С. Чикаш гэгшэд хүнгэн солбоноор добтолжо, хэдэн очко нэмэритэй командаяа урагшань гаргажа шадаа.

Эхэнэрнүүдэй дундаһаа тус районой баскетболистнууд Октябрьска болон Железнодорожно районуудай командануудые 37:34, 40:39 гэһэн тоотойгоор шүүгээ. Л. Степанова, Л. Телешева, Н. Галецкая гэгшэд энэ талаар хубитаяа ехээр оруулһан байха юм.

— Командануud жэгдэ һайнаар наадаба. Эхэнэрнүүдэй, мүн эрэшүүлэйшье дунда һонирхолтой, шанга тэмсэл болоо. Һайн һорилго, бэлэдхэлтэй, хүсэл зориг ехэтэй командань илажа гараба,— гэжэ ахамад судья А. Г. Покацкий мүрысөөнэй дүнгүүдые согсолно.

ГИИР ҮРГЭЛГЭ. Энэ зүйлөөр үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ Железнодорожно районой командын гэшүүд бүхы табан шэгнүүртэ илажа, городой наадануудай чемпион болобо. Эдэнэрнай хэд бэ гэхэдэ, авиационно заводой хүдэлмэришэ Мунко Дашинимаев, Николай Бабаклов, Ванчик Норбосамбуев, вагонно депогой түмэршэ дархан, РСФСР-эй спортын мастер Валерий Харитонов, райсоведэй гүйсэдкомой дотоодын хэрэгүүдэй таһагай хүдэлмэрилэгшэ Валерий Иннокентьев гэгшэд юм.

Советскэ районой түлөөлэгшэд хоёрдохи һуурида гараба.

АРГАМЖА ТАТАЛГАДА Железнодорожно районой командатай тэнсэжэ тулалдаха гэшүүд хүшэр байгаа. Тус командын гэшүүд мантан томо бэетэйнүүд, гаһар хүсэтэйшүүл байгаа. Н. Огаревский (командын капитан), В. Тертов, А. Кузьмин, В. Верченко, А. Матвеев, В. Харитонов, В. Ефимов, В. Иннокентьев, В. Старченко, А. Поломошин гэгшэдһээ бүридэһэн команда гурбадахи жэлээ чемпион болоо. Октябрьска болон Советскэ районуудай түлөөлэгшэд удаадахи шангуудта хүртэбэ.

ФУТБОЛ. Хотын гурбан районуудай нэрэ солые мяха-консервын комбинадай «Пищевик», локомотив-вагон заһабарилгын заводой спортын клубай, шэлэй заводой «Стекольщик» команданууд хамгаалхаяа хоорондоо наадаһан байна.

— Манай командын футболистнууд республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэжэ байгаа наадануудта хабаадахадаа, мүнөө үедэ мүрысөөнэй таблицада түрүү һуури эзэлжэ ябанабди,— гэжэ ЛВРЗ-гэй спортын клубай командын тренер Ю. К. Поздоровкин хэлэнэ.

Спортын клубай футболистнууд түрүүшынгээ уулзалгада Советскэ районой футболистнуудые 3:1 гэһэн тоотойгоор шүүжэ гараа юм. Эндэ командын гэшүүд Сергей Иванов Николай Сычев хоёр нэгэ бүмбэгэ сохижо оруулһан байгаа. Удаадахи уулзалгада Октябрьска районой нэрэ соло хамгаалһан «Пищевик» командатай наадаха болоһон байба.

Зунай гурбадахи наадаҥай һүүлшын үдэр ЛВРЗ-гэй футболистнууд Октябрьска районой командатай наадажа, Зүүн Сибириин технологическа институдай стадион дээрэ сугларһан хүн зоной дунда һонирхол татана. Хоёр командын футболистнууд 90 минутын туршада наадахадаа, тэнсэбэ. Тиигэжэ хэдэхэн минутын туршада амарһанай һүүлээр наадаҥайнгаа чемпионые тодоруулхын тула дахинаа наадаха баатай болобо. Эндэ ЛВРЗ-гэй командын добтологшод Николай Сычев, Иван Мирошниченко, Вячеслав Атутов, Сергей Иванов гэгшэд абаһан бүмбэгэеэ бартааһаа тээ дээхэнүүр сохижо, миин һалахань харамтай байба. Наадаҥай гуримай ёһоор, илаһан командаяа тодоруулхын тула футболистнууд ээлжээ ээлжээгээр 11 метрэй ялын бүмбэгэ сохихо болоно. Дахинаа тулалдаан боложо, хоёр командын вратарьнуудай «хүлэрхэ» хаһа хүрэжэ ерэбэ. Эндэ хоёр командын футболистнууд ээлжээлжэ байгаад, бүмбэгэ сохиходоо, наадаҥайнгаа тоо 4:4 болгожорхибо. Мүрысөөнэй судья жэмбүүрээ эшхэрэн, һүүлшын бүмбэгэнүүдые сохихо захиралта үгэнэ. ЛВРЗ-гэй спортын клубай добтологшо Сергей Иванов табадахи бүмбэгэ вратарьһаа хажуу тээхэнүүр сохижо, наадаҥайнгаа тоо 5:4 болгобо. Харин «Пищевик» командын добтологшо һүүлшын энэ бүмбэгэ сохиходоо, ЛВРЗ-гэй вратарь Сергей Бельковые мэхэлжэ шадабагүй. Тиигэжэ Сергей сэхэ урдаһаань ерэһэн бүмбэгэ абажа, суглараг-шадай альга ташалгаар угтагдана.

— Болоо даа, болоо. Аяар 130-аад минутын туршада үргэлжэлһэн уулзалгада шүүжэ гарабабди, гурбадахияа ехэ наадануудай чемпионой нэрэ солодо хүртэбэбди,— гэжэ нүхэр Поздоровкин хүлһэеэ аршасагаан хөөрэнэ.

ВОЛЕЙБОЛ. Эрэшүүл, эхэнэрнүүдэй дунда үнгэргэгдэһэн энэ наадан «Мебель» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлэй спортын зал соо үнгэргэгдэһэн байгаа. Эрэшүүлэй дундаһаа Октябрьска районой суглуулагдамал командын гэшүүд шадамар бэрхээр наадажа, Советскэ, Железнодорожно районуудай түлөөлэгшэдые 3:0, 3:1 гэһэн тоотойгоор илажа, Дархан хотын командын гэшүүн Галпурэв гэгшэд хоёрдохи, гурбадахи һууринуудые эзэлээ. Эхэнэрнүүдэй дунда үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ Октябрьска районой суглуулагдамал командын гэшүүд Татьяна Пурбуева 24-дэхи СПТУ-гай үйлэдбэриин нэгэдэлэй мастер Нина Нимаева хоёр бэлэдхэл һайнтай, шуран хурдан ээзд байһанаа харуулжа, һайндэрэй чемпионуудай нэрэ зэргэдэ гурбадахияа хүртэбэ. Дархан хотын түлөөлэгшэ Энхэ Саруул хоёрдохи һуури эзэлһэн байба.

Дээрэ хэлэгдэһэн наадануудта эрхим һайнаар мүрысэжэ, хотын зунай наадануудай чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. Советскэ районой команда железнодорожнынхидые 3:0 гэһэн тоотойгоор илажа, хоёрдохи һуури эзэлһэн байба. Эхэнэрнүүдэй дунда болоһон шанга тулалдаанда авиационно заводой эхэнэрнүүдһээ бүридэһэн команда шадамар бэрхэ, хүнгэн солбоноор наадажа гараа. Эдэнэр түрүүшынгээ уулзалгада Советскэ районой эхэнэрнүүдые 3:0 гэһэн тоотойгоор шүүһэн һаа, Октябрьска районой суглуулагдамал командын гэшүүдые 3:1 гэһэн тоотойгоор диилэжэ, чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэжэ гараһаниинь һайшаалтай юм.

ГОРОДКИ. Хотын завод, фабрикануудай, үйлэдбэриин нэгэдэлнүүдэй дунда һэргээгдэһэн энэ наадаанда дуратай болоһон ажалша коллективүүд олошороо. Илангаяа локомотив-вагон заһабарилгын, локомотивна депогой, авиационно, шэлэй, «Электромашина» заводуудай, прибор-бүтээлгын үйлэдбэриин нэгэдэлэй хүдэлмэришэд сүлөө сагтаа Буряадай АССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадиондо сугларжа, өөһэд хоорондоо болон командаараа түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөө һорёонуудые үнгэргэжэ байдагынь һайшаалтай юм. Тиимэһээ хотын зунай спортын гурбадахи наадануудта хабаадаха команда бүхэнэй гэшүүд бэлэдхэл һайнтай байһанаа харуулжа гараа. Эндэ Железнодорожно районой суглуулагдамал командын бүридэлдэ оруулагдаһан локомотив-вагон заһабарилгын заводой хүдэлмэришэд В. Матрякин, Е. Лобынцев, В. Григорьев, Н. Симаков, Н. Григорьев, Д. Гомбоев гэгшэдһээ бүридэһэн команда нүгөөдэ хоёр районойнгоо гэшүүдтэ мүхөөгөө үгтэхэгүй байшоо. Тиигэжэ эдэнэр эдэ хоёр командын гэшүүдые диилэжэ гарахадаа, дүн хамта 4 очко абажа, наадануудай чемпион болобо ха юм. Удаадахи хоёр һууринуудые Советскэ, Октябрьска районуудай команданууд эзэлжэ гараһан байха юм. Городки шэдэгшэдэй дундаһаа өөһэд хоорондоо түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ ЛВРЗ-гэй хүдэлмэришэд Лобынцев, В. Григорьев, шэлэй заводой слесарь С. Гунзынов гэгшэд мэргэн байһанаа харуулжа, түрүү һууринуудые эзэлбэ.

СТОЛОЙ ТЕННИС. Команданууд хоорондын дунда түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэһэн наадаанда Октябрьска, Советскэ, МНР-эй Дархан хотын команданууд түрүүшын гурбан һуури эзэлһэн байна. Эндэ Ленинскэ комсомолой нэрэмжэтэ нарин сэмбын комбинадай токарь Владимир Песков хүнгэн солбоноор наадажа, өөрөө түрүү һуури эзэлхынгээ хажуугаар Октябрьска районой чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэлсэжэ гараһаниинь һайшаалтай. Советскэ районой түлөөлэгшэ Юрий Кушнарев, дай чемпионой нэрэ солодо командаараа, өөһэд хоорондоо эрхимлэһэн команда, спортсменүүдтэ арадай депутадуудай Улаан-Үдэ хотын городской Соведэй гүйсэдкомой физкультура болон спортын комитедэй дамжуулгын кубок, шан бэлэгүүдые тус комитедэй түрүүлэгшэ Ж. Д.-Ж. Цыденов барюулжа, суглараг-шадай альга ташалгаар угтагдана.

— Манай районой суглуулагдамал командын гэшүүд футболоор, волейболоор (эхэнэрнүүд), городки шэдэлгээр, аргамжа таталгаар болон спортын бусад зүйлнүүдээр түрүүшын һууринуудай нэгые эзэлжэ, дүн хамта 21 очко абажа, командаараа Улаан-Үдэ хотын чемпионой нэрэ солодо хүртэбэ. Тиигэжэ манай районой суглуулагдамал командын гэшүүд гурбадахияа эдэ наадануудта эрхимлэжэ гараба. Эндэ ЛВРЗ-гэй, авиационно заводой, прибор-бүтээлгын үйлэдбэриин нэгэдэлэй коллективүүдэй оруулһан хубитань ехэ гэшэ,— гэжэ арадай депутадуудай Железнодорожно райгүйсэдкомой физкультура болон спортын комитедэй түрүүлэгшэ А. М. Сахиров омогорхоо һэн.

Хоёр үдэрэй мүрысөөнэй дүнгүүдые согсолходо, Железнодорожно районой суглуулагдамал команда (райспорткомитедэй түрүүлэгшэнь А. Сахиров) гурбадахи жэлээ удаа дараалан илажа, городой спортын наадануудай чемпионууд боложо, дамжуулгын кубогта хэтэдээ хадагалжа байхаар шагнагдаа. Эдэнэртэй адли очко ababашье, түрүү һуури эзэлһээрээ булигдажа, Советскэ районой спортсменүүд (түрүүлэгшэнь Б. Сарайкин) — хоёрдохи, Октябрьска районой түлөөлэгшэд (түрүүлэгшэнь И. Дугаров) гурбадахи шатын дипломуудта хүртэбэ.

— Мүрысөөн һайнаар эмхидхэгдээ. Энэ талаар технологическа институдай физическэ хүмүүжүүлгын кафедрын хүдэлмэрилэгшэд ехэ хубитаяа оруулба. Зарим зүйлнүүдээр район бүхэнһөө тоосоондо абтаха спортсменүүдые олошоруулбал, дээрэ ха гэжэ һанагдана. Иигэбэл мүрысөөнэй охин улам бадаржа, үрэ дүнгүүдынь дээшэлхэ һэн ха,— гэжэ городой спортын III наадануудай ахамад судья, багшанарай институдай физическэ хүмүүжүүлгын кафедрые даагша, педагогикын эрдэмэй кандидат, бүхэсоюзна категориин судья В. М. Цынкер согсолно.

Б-М. ЖИГЖИТОВ,
Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Эрэшүүл баскетболоор наадана. 2. Барилдаан. 3. Командаараа хотын чемпион болоһон Железнодорожно районой физкультура болон спортын комитедэй түрүүлэгшэ А. М. Сахировта дамжуулгын кубок барюулагдаба.

В. ГАРМАЕВАЙ фото.

Кино, театрнуудта

«Дружба»
Мультфильмы — в 10, «Отпетые мошенники» — в 11-30, 13-50, 16, 18-20, 20-40.
«Родина»
«Ох, уж эта Настя» — в 10, «Полёт навигатора» — в 12, 16-10, «Баловень судьбы (2 с.) — в 13-40, 18-10, 20-40.
«Прогресс»
Красный зал — «Фанат» — в 9-50, 11-30, 13-10, 14-50, 16-30, 18-10, 19-50, 21-30.
Зелёный зал — «Кодекс молчания. «Мент» (2 с.) — в 10, 12-40, 15-20, 18-10, 20-50.
«Октябрь»
«Транти-ванти» — в 10, «Отпетые мошенники» — в 12, 14, 16, 18, 20, 21-50.
«Восток»
«Приключения Элли и Рару» — в 15-30, «Побег» — в 17, 19, 21.
«Байкал»
«В городе Сочи темные ночи» (2 с.) — в 18-30, 21.
«Аршан»
«Лошади в океане» — в 19, 21.

Сэнхир экран

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30 — «120 минута». 9.30 — «Песни земли и моря» — баримтата фильм. 10.10 — Үхибүүдтэ дамжуулга. 11.00 — Футболоор дэлхэйн чемпионат. 13.15 — Арадай аялга дуунууд. 13.30 — Время. 16.45 — «Капитан Немо» — үхибүүдтэ фильм. 1-дэхи сери. «Железный кит». 18.00 — Футболоор дэлхэйн чемпионат. 20.15 — «Телеэхо» журнал. 20.50 — «Мираж» — 3 серитэй уран һайханай фильм. 1-дэхи сери. 22.00 — Время. 22.30 — П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ Уласхоорондын IX конкурсын дневник. 23.15 — Шухала асуудалаар хөөрэлдөөн. 23.30 — Дахин Маяковский тухай. 23.50 — Американ легионой духовой оркестр Москвада. 00.30 — Шэнэ һонин. 02.45 — Футболоор дэлхэйн чемпионат.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — Мультфильм. 9.25 — Ан амитад байгаалида 9.55 — Уран зурааша Пабло Пикассо тухай хөөрөөн. 10.55 — Л. Н. Толстой. «Детство. Отрочество. Юность». Зүжэг. 1-дэхи хубинь. «Детство». 12.15 — «Үһан дээрэхи цирк». 13.05 — «Что там за поворотом» — үхибүүдтэ фильм. 1-дэхи сери. 14.10 — Политическэ дуун тухай фильм-концерт. 14.45 — «Вольный табун», «Святые места» — баримтата фильмүүд. 15.10 — «Государственная граница» — уран һайханай фильм. 7-дохи фильм. «Соленый ветер». 2-дохи сери. УЛААН-ҮДЭ. 17.30 — Киноочерк. 17.50 — Бальна хатарай «Байгалай эрдэни» гэһэн республиканска конкурс. 19.05 — Байгал. 19.25 — Мультфильм.

НАШ АДРЕС:
670000, УЛАН-УДЭ
ул. Каландаришвили, 23

Телефоны редакции: редактор — 2-50-96, приемная — 2-54-54, зам. редактора — 2-68-08, зам. редактора — 2-62-62, отв. секретарь — 2-50-52, секретариат — 2-66-76; отделы: партийной жизни и пропаганды — 2-60-91, 2-56-23, промышленности и строительства — 2-61-35, агропромышленный — 2-64-36, 2-63-86; советского строительства и быта — 2-69-58; культуры и школ — 2-60-21, 2-57-63; информации — 2-34-05; переводов — 2-54-93; писем и селькоров — 2-67-81; корректорская — 2-33-61; выпускающие — 2-35-95; собственные корреспонденты: п. Баргузин — 91-1-44, г. Северобайкальск — 35-73, п. Хоринск — 55-6-90, г. Закаменск — 31-61, п. Кырен — 91-9-79, п. Агинское — 3-40-69. Директор издательства — 2-37-32, бухгалтерия — 2-33-77, вахта — 2-56-62.

Газета выходит 300 раз в год. Объем 2 п. л. Индекс подписки газеты 50901.

Газета отпечатана республиканской типографией Госкомиздата Бурятской АССР. Дежурный редактор — 2-40-45. Н-00417. Заказ № 15